

**T.C.
FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EGZERSİZ VE SPOR BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ
SPORTMENLİK DAVRANIŞLARINA OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Eren Bora ÇAKIR
(222502018)**

**Danışman
Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ**

İstanbul, 2025

T.C.
FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EGZERSİZ VE SPOR BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ
SPORTMENLİK DAVRANIŞLARINA OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Eren Bora ÇAKIR
(222502018)**

**Danışman
Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ**

**Jüri Üyeleri
Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ
Prof. Dr. Murat Yalçın BEŞİKTAŞ
Prof. Dr. Sami MENGÜTAY**

İstanbul, 2025

EREN BORA ÇAKIR	SPOR LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ SPOR MENLİK DAVYRANIŞLARINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ (Yüksek Lisans Tezi)	2025
----------------------------	---	-------------

FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ KABUL VE ONAY

Eren Bora ÇAKIR tarafından hazırlanan ‘Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi’ başlıklı bu çalışma 19/06/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ (Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Murat Yalçın BEŞİKTAŞ (Üye)

Prof. Dr. Sami MENGÜTAY (Üye)

FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, çalışmanın kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Fenerbahçe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Dönem Projesi ve Tez Yazım ve Basım Kılavuzuna göre yazıldığımı beyan ederim.

Eren Bora ÇAKIR

ÖNSÖZ

Her zaman yanımda olan ve beni tüm şartta destekleyen aileme, yüksek lisans eğitimim için bana cesaret veren arkadaşlarım Fatma Özçelik'e ve Serdar Sancarbarlaz'a, tez danışmanım olarak tecrübesiyle bana yol gösteren Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ Hocama, bu süreçte yardımını hiçbir zaman esirgemeyen Prof. Dr. Tuna USLU Hocama, Fenerbahçe Üniversitesi'nde görev yapan hocalarıma ve Lisansüstü eğitimim için tam burs imkanı sağlayan Fenerbahçe Üniversitesi Rektörlüğüne en içten teşekkürlerimi sunarım. Hayatım boyunca bana ilham kaynağı olan, duruşu ve değerleriyle daima örnek aldığım sevgili teyzem Saniye YIRTICI'ya ise özel bir teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

Tezin Başlığı: Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi

Öğrencinin Adı Soyadı: Eren Bora ÇAKIR

Danışmanın Unvanı Adı Soyadı: Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ

Program: Egzersiz ve Spor Bilimleri

Yapılan bu çalışma spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan ilgilerinin, dersi algılama biçimlerinin ve derse karşı tutumlarının sportmenlik davranışlarını nasıl şekillendirdiğini ve etkilediğini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma 01/10/2024 ile 25/11/2024 tarihleri arasında İstanbul'da yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi spor liselerinde okuyan 210 katılımcı ile yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences-IBM, Chicago, IL, USA) programı kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre cinsiyetin öğrencilerin sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür. Sınıf düzeyine göre sportmenlik tutumlarında farklılıklar tespit edilmiş; özellikle 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinin tutumları, 10. ve 11. sınıf öğrencilerine göre daha düşük seviyede kaldığı görülmüştür. Anne eğitim düzeyinin ise öğrencilerin sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiş, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip annelerinin çocuklarının olumlu tutumlar sergilediği belirlenmiştir. Buna karşılık baba eğitim düzeyi veya spor yapma durumu açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Annesi spor yapan öğrencilerin spor yapmayan annelerin çocuklarına kıyasla daha yüksek sportmenlik ve beden eğitimi dersi tutumlarına sahip olduğu saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçlarında bilişsel etmenin sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu; duyuşsal ve davranışsal unsurların ise etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Beden eğitimi dersine ilişkin genel tutumların sportmenlik bilinci ve davranışlarının gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bulgular spor liselerinde beden eğitimi derslerinin içeriğinde bilişsel farkındalığı artıracak unsurların vurgulanması gerektiğini ve aile katılımının sportmenlik bilinci oluşturma sürecindeki önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden eğitimi ve spor dersi, spor liseleri, sportmenlik, tutum

ABSTRACT

Title of Thesis: An Investigation of the Effect of Attitudes of Students Studying in Sports High Schools Towards Physical Education Lessons on Sportsmanship

Student Name, Surname: Eren Bora ÇAKIR

Supervisor Title, Name, Surname: Assoc. Prof. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ

Program: Exercise and Sports Sciences

This study was conducted in order to examine how the interest of students studying in sports high schools in physical education and sports lessons, the way they perceive the lesson and their attitudes towards the lesson shape and affect their sportsmanship behavior. The research was conducted with 210 participants studying at official sports high schools affiliated with the Ministry of National Education in Istanbul between 01/10/2024 and Dec 25/11/2024. SPSS (Statistical Package for Social Sciences-IBM, Chicago, IL, USA) program was used in the statistical analysis of the data obtained in the research. According to the results of the study, it was found that gender did not make a significant difference on the students' sportsmanship behaviors. Differences in sportsmanship attitudes were found according to the class level; especially 9. and 12. Attitudes of grade students, 10. and 11. it has been observed that it remains at a lower level compared to classroom students. It has been observed that the maternal education level has a significant effect on the students' sportsmanship behaviors, and it has been determined that the children of mothers with undergraduate and graduate education levels exhibit positive attitudes. On the other hand, no significant difference was found in terms of the father's educational level or sports playing status. It has been found that students whose mothers do sports have higher sportsmanship and physical education lesson attitudes compared to the children of mothers who do not do sports. In the regression analysis results, it was found that cognitive activity has a significant and positive effect on sportsmanship behaviors, while affective and behavioral elements of activity are not significant. It has been determined that general attitudes related to physical education lessons contribute to the development of sportsmanship awareness and behavior. These findings show that the elements that will increase cognitive awareness should be emphasized in the content of physical education courses in sports high schools and that family participation is an important factor in the process of creating sportsmanship awareness.

Keywords: Physical education and sports lesson, sports high schools, sportsmanship, attitude

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
ÖZET.....	2
ABSTRACT	3
İÇİNDEKİLER	4
TABLolar LİSTESİ.....	6
KISALTMALAR VE SEMBOLLER.....	7
GİRİŞ	8
1. GENEL BİLGİLER.....	12
1.1. EĞİTİM	12
1.2. SPOR.....	13
1.3. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR.....	13
1.4. KİŞİLİK VE SPOR.....	15
1.5. SPORTMENLİK.....	16
1.5.1. Sportmenliği Etkileyen Bazı Kavramlar	17
1.5.2. Türkiye’de Sportmenlik	19
1.6. TUTUM.....	20
1.7. AHLAK	21
1.7.1. Spor Ahlakı	22
1.7.2. Ahlak Gelişim Kuralları.....	23
1.8. SPOR LİSELERİ	24
1.8.1. Spor Liselerinin Tarihçesi ve Yapısı.....	25
1.8.2. Spor Liselerinde Akademik Başarı ve Sporcu Performansı.....	25
1.8.3. Spor Liselerinde Derslerin Yapısı.....	26
2. GEREÇ VE YÖNTEM	28
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	28
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	28
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	29
2.3.1. Kişiyeye Ait Bilgi Formu	29
2.3.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	29
2.3.3. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği.....	30
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI	31

2.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	31
3. BULGULAR	33
3.1. FAKTÖR ANALİZİ BULGULARI	33
3.1.1. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği Faktör Analizi.....	33
3.1.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Faktör Analizi	35
3.1.3. Normallik Analizi	38
3.2. DEMOGRAFİK BULGULAR.....	39
4. TARTIŞMA	53
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
KAYNAKÇA	59
EKLER.....	63
EK 1: BENZERLİK RAPORU.....	63
EK 2: ETİK KURULU ONAY FORMU	64
EK 3: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	65
EK 4: VELİ/VASİ BEYANI.....	66
EK 5: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ.....	67
EK 6: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ	68
EK 7: KİŞİSEL BİLGİ FORMU	69
EK 8: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	70
EK 9: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK ÖLÇEĞİ.....	72
EK 10: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – TOKİ ATAKENT SPOR LİSESİ	73
EK 11: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – PROF FAİK SOMER SPOR LİSESİ	74
EK 12: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – KADIKÖY SPOR LİSESİ.....	75
EK 13: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – NAİM SÜLEYMANOĞLU SPOR LİSESİ	76
EK 14: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – RUHİ SARIALP SPOR LİSESİ	77
EK 15: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – TFF MERAL-CELAL ARAS SPOR LİSESİ	78
ÖZGEÇMİŞ.....	79

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1: KMO ve Bartlett's Testi Örneklem Sayısı Yeterliliği Sonuçları	33
Tablo 4.2: Desen Matrisi Tablosu.....	34
Tablo 4.3: Güvenirlik Analizi Cronbach's Alpha Katsayısı.....	35
Tablo 4.4: KMO ve Bartlett's Testi Örneklem Sayısı Yeterliliği Sonuçları	35
Tablo 4.5: Desen Matrisi Tablosu.....	36
Tablo 4.6: Güvenirlik Analizi Cronbach's Alpha Katsayısı.....	37
Tablo 4.7: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri Tablosu	37
Tablo 4.8: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Basıklık Çarpıklık Ölçüleri ve Normallik Analizi.....	38
Tablo 4.9: Demografik Dağılımlar.....	39
Tablo 4.10: Cinsiyete Göre Farklılıkların İncelenmesi.....	40
Tablo 4.11: Sınıfa Göre Farklılıkların İncelenmesi	41
Tablo 4.12: Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılıkların İncelenmesi	43
Tablo 4.13: Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılıkların İncelenmesi	45
Tablo 4.14: Okul Dışı Takıma Göre Farklılıkların İncelenmesi	46
Tablo 4.15: Spor Branş Türüne Göre Farklılıkların İncelenmesi	47
Tablo 4.16: Annenin Spor Yapma Durumuna Göre Farklılıkların İncelenmesi.....	48
Tablo 4.17: Babanın Spor Yapma Durumuna Göre Farklılıkların İncelenmesi	49
Tablo 4.18: Ölçekler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	50
Tablo 4.19: Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal Ögenin Sportmenlik Üzerine Etkisi .	51
Tablo 4.20: Beden Eğitimi Dersi Tutumu'nun Sportmenlik Üzerine Etkisi.....	51

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

LSD	:	Least Significant Difference
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	:	Statistical Package for Social Sciences
N	:	Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
p	:	Anlamlılık düzeyi
x	:	Ortalama
ss	:	Standart sapma
t	:	T testi puanı

GİRİŞ

Son dönemlerde Türkiye'de yaygın olarak kullanılan sportmenlik terimi, yalnızca spor faaliyetleriyle sınırlı kalmayıp hayatın her alanında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sportmenlik kavramı, başlangıçta insan onuruna duyulan saygının bir ifadesi olarak ortaya çıkmış ve sporun her alanında saygılı bir rekabet anlayışını benimseyen ahlaki bir ilke haline gelmiştir (Pehlivan ve Konukman 2004, ss. 49-53). Adalet, cesaret, hoşgörü ve öz disiplin gibi değerlerin önemini vurgulayan bir kuramdır. Kurallara uymanın yanı sıra bir tutum ve düşünce biçiminin benimsenmesini de ifade eder. Sportmenlik, diğer oyunculara zarar verebilecek her türlü eylemden kaçınmayı, centilmence bir tutum sergilemeyi, hırsılara yenik düşmemeyi ve rakibin haklarına saygı göstererek mücadele etmeyi içeren yaklaşımdır (Mavi ve Tuncel, 2012, ss. 125-129).

Sporun geçmişte bir meslek olarak ortaya çıkması ve profesyonellik anlayışının spor üzerindeki etkisi, sporcular arasında yozlaşma, müsabakalarda gizli anlaşmalar ve kazanmak veya kaybetmek için para alışverişi gibi olumsuz eğilimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum, sporun kalitesinin düşmesine yol açmıştır. Sporcuların başarıya ulaşma yolunda maruz kaldıkları aşırı baskı, onları her türlü eylemi maddi kazanç ve çıkar için gerçekleştirir hale getirmiştir, Sporun ve rekabetin gerçek ruhunu anlayan kişilerin, haksızlıkla elde edilen başarılarla karşı durması büyük bir önem taşımaktadır (Erdemli, 1996, s. 169).

Tutum, sosyal bilimlerde insan psikolojisinin önemli bir boyutunu temsil eder. Davranışların doğrudan tutumların bir sonucu olarak ortaya çıktığı düşünülse de, tutumların hem doğrudan hem de dolaylı yoldan davranışları etkilediğini anlamak yanılığa düşmemek için büyük bir öneme sahiptir (Akıncı, 2020, ss. 105-112). Beden eğitimi dersinde ilgi çekici programların, öğretmenin etkisinin, öğrencilerin anlama seviyesinin ve beden eğitiminin faydalarına olan inançlarının, öğrencilerin daha olumlu davranışlar sergilemelerine katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir (Luke ve Cope, 1994, ss. 57-66). Öğrenciler bu derse karşı olumlu geliştirdikçe, ders etkinliklerinin etkili olmasını, dersin amacına daha kolay ulaşılmasını ve sonraki dönemlerde öğrencilerin çeşitli egzersizlere daha istekli katılımını sağlayacaktır. Bu süreçte sportmenlik gibi hedeflerin de olumlu yönde etkileneceği aşîkârdır.

Günümüzde spor yarışmaları göz önüne alındığında, spor etiğiyle zıt düşen davranışların maalesef spor alanlarında sıkça meydana geldiği görülmektedir. Ülkemizde "sonucu ne olursa olsun galip gelmeliyiz" anlayışını savunan ve bu düşünceyi teşvik eden sporcular, koçlar ve yöneticilerle karşılaşmak oldukça yaygındır. Bu tür yaklaşımlar genellikle genç sporcuların, katılımcıların ve toplumun genel gelişimine olumsuz etkilerde bulunarak, kabul edilemez düzeyde davranışlara yol açabilir (Erdemli, 1996, ss. 169-175).

Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları, onların sporculuk kimlikleri ve sportmenlik davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Beden eğitimi dersinin içeriği ve öğretim yöntemleri, öğrencilerin bu derse karşı geliştirdiği tutumları şekillendirirken, bu tutumlar da sportmenlik anlayışlarını doğrudan etkileyebilir. Yapılan araştırmalar, beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutumların, öğrencilerin sportmenlik davranışlarını artırabileceğini ortaya koymaktadır. Özellikle, beden eğitimi dersinin adalet, saygı ve etik gibi değerleri içermesi, öğrencilerin sporculuk hayatlarında bu değerleri benimsemelerine yardımcı olmaktadır (Pehlivan ve Konukman 2004, ss. 49-53).

Yapılan çalışma öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgilerini, derse yaklaşım biçimlerini ve tutumlarını inceleyerek, sportmenlik davranışlarını nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Beden eğitimi dersine karşı olumlu ya da olumsuz tutumların sportmenlik davranışları üzerindeki etkisi belirlenmiş ve sportmenlik değerlerinin hangi düzeyde geliştiği ortaya koyulmuştur. Sportmenlik ile beden eğitimi arasındaki ilişkiyi inceleyerek beden eğitimi dersinin öğrenci gelişimine katkısı değerlendirilmiş ve öğrencilerin beden eğitimi dersi hakkındaki görüşleri ile sportmenlik davranışları arasındaki olası bağlantılar ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen bulgularla liselerde eğitim gören ve geleceğimizi şekillendirecek bireylere, sağlıklı bir yaşam için sporun önemini kavratarak sporu günlük yaşamlarının bir parçası haline dönüştürmeleri, ileride eğitimin ve spor dünyasının içinde yer alacak öğrencilerin kötü giden sportmenlik iklimini iyileştirmeleri ve beden eğitimi derslerindeki spor aktiviteleri aracılığıyla sportmenlik bilinci kazanma seviyelerinin geliştirilmeleri hedeflenmiştir.

PROBLEM CÜMLESİ

Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sportmenlik davranışlarına olan etkisinin incelenmesidir.

ALT PROBLEMLER

1. Spor liselerindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının uygun davranışlar sergileme alt boyutu üzerinde anlamlı etkisi var mıdır?
2. Spor liselerindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının uygunsuz davranışlardan kaçınma alt boyutu üzerinde anlamlı etkisi var mıdır?
3. Spor liselerindeki öğrencilerin demografik özelliklerine göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.1 Spor liselerindeki öğrencilerin cinsiyete göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.2 Spor liselerindeki öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıfa göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.3 Spor liselerindeki öğrencilerin anne/baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.4 Spor liselerindeki öğrencilerin okul dışında bir takımda oynama durumuna göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.5 Spor liselerindeki öğrencilerin ilgilendiği branş türüne göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?
 - 3.6 Spor liselerindeki öğrencilerin anne/baba spor yapma durumuna göre beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına anlamlı etkisi var mıdır?

DENENCELER (HİPOTEZLER)

1. Spor liselerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının uygun davranışlar sergileme alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.
2. Spor liselerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının uygunsuz davranışlardan kaçınma alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.
3. Spor liselerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına olan etkisinde annenin ve babanın eğitim durumu değişkenine göre annesinin veya babasının eğitim durumu lisans ve yüksek lisans olan öğrencilerin sportmenlik davranışı puanları diğerlerine göre daha yüksektir.
4. Spor liselerinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına olan etkisinde anne ve baba spor yapma durumu değişkenine göre annesi veya babası spor yapan öğrencilerin sportmenlik davranışı puanları annesi ve babası hiç spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksektir.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. EĞİTİM

Eğitim kavramı, bireylerin bilgi, beceri ve değerleri kazanmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen sistematik bir süreçtir. Eğitim, sadece akademik bilgi aktarımından ibaret olmayıp, aynı zamanda bireylerin sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini de kapsayan geniş bir alanı ifade eder. Eğitim, bireylerin toplumsal hayata uyum sağlamalarını, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıkları kazanmalarını hedefler (Healey, 2015, ss. 10-18).

Eğitim, farklı düzeylerde ve çeşitli biçimlerde gerçekleştirilebilir. Okul eğitimi, bireylerin temel bilgi ve becerileri kazandığı, sosyal ilişkiler geliştirdiği ve kişisel gelişimlerini destekleyen bir ortam sunar. Özellikle beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin yanı sıra, takım çalışması, liderlik, adalet ve sportmenlik gibi sosyal değerleri de öğrenmelerine yardımcı olmaktadır (Vidoni ve Ward, 2009: 285-310). Bu dersler, öğrencilerin bedensel okuryazarlık kazanmalarını ve fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlamaktadır (Healey, 2015, ss. 10-18).

Eğitim sürecinde öğretmenlerin rolü de son derece önemlidir. Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme süreçlerini yönlendiren, destekleyen ve motive eden bireylerdir. Eğitimde öğretmenlerin etkili bir şekilde rol alması, öğrencilerin başarılarını artırmakta ve eğitim ortamının kalitesini yükseltmektedir. Öğretmenlerin adalet, saygı ve empati gibi değerleri öğrencilerine kazandırma konusundaki çabaları, eğitim sürecinin sosyal boyutunu güçlendirmektedir (Bakırcıoğlu, 2012, ss. 654-662).

Eğitim kavramı, sadece bireylerin gelişimi ile sınırlı kalmayıp, toplumların da ilerlemesine katkıda bulunur. Eğitimli bireyler, toplumsal sorunlara duyarlı, eleştirel düşünebilen ve çözüm üretebilen bireyler olarak toplumda önemli bir rol üstlenirler. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin sürekli olarak geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir (Bakırcıoğlu, 2012, ss. 654-662)

Eğitim politikaları, bireylerin ihtiyaçlarına ve toplumsal değişimlere uygun olarak şekillendirilmelidir. Eğitim kavramı, bireylerin ve toplumların gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Eğitim, bilgi ve becerilerin yanı sıra, sosyal değerlerin de

kazandırıldığı bir süreçtir. Bu süreçte öğretmenlerin rolü, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek ve onları hayata hazırlamak açısından büyük bir önem taşımaktadır.

1.2. SPOR

Spor yapısı kültürel açıdan derin bir anlam ifade eder. Spor, yalnızca fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda sosyal, psikolojik ve kültürel boyutlara sahip bir olgudur. Modern toplumlarda spor, sağlığına katkı sağlamakla birlikte, aynı zamanda sosyal etkileşim ve toplumsal kimlik oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Spor, yarışma amaçlı olan etkinlikler ve kişilerin oluşturdukları özel fiziksel egzersizleri iyi şekilde değerlendirmeleridir. şeklinde de ifade edilmektedir (Altınok ve diğ., 2017, ss. 59-68).

Sporun bireylerin üzerindeki etkileri, sadece fiziksel sağlıkla sınırlı kalmamaktadır. bazı çalışmalarda da sporun yaşam doyumunu artırdığı ve spora yönelik tutumların olumlu yönde değiştiği belirtilmektedir. Sporun sosyal etkileşimleri de artırdığı ve psikolojik durumları olumlu yönde değiştirdiği de vurgulanmaktadır (Arabacı, 2017, ss. 4).

Sporun sadece bireylerin üzerindeki etkileri değil, aynı zamanda toplumsal ve büyüme boyutları da göz önünde bulundurulmalıdır. Spor kavramı, çok boyutlu bir olgu olarak ortaya çıkar. Spor, fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine katkıda bulunmakta ve toplumsal kimlik oluşturmada önemli bir rol oynamaktadır (Yetim, 2014, ss. 114-1123).

1.3. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

Beden eğitimi ve spor fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan önemli bir rol oynamaktadır. Beden eğitimi derslerinin amacı, kişilerin fiziksel aktivitelerine katılımlarını arttırmak, sağlıklı yaşam geliştirmeleri ve sosyal yeteneklerini geliştirmektir. Yapılan bazı çalışmalar, beden eğitimi derslerine yönelik tutumların yaşa, cinsiyet ve sosyal çevre gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Beden eğitimi ve sporun genel her kesiminde önemli bir yer

tuttuğunu göstermektedir. Beden eğitimi derslerinin faydaları arasında fiziksel sağlığın yanı sıra, öğrencilerin sosyal özelliklerinin gelişimleri de bulunmaktadır. Özel bireyler için uyarlanmış beden eğitimi ve spor faaliyetleri de bu sosyal entegrasyonunu desteklemek amacıyla düzenlenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023, ss. 4-13).

Beden eğitimi dersleri aracılığıyla kazandırılan değerler (dürüstlük, saygı, yardımlaşma) öğrencilerin sosyal yaşamlarında da önemli bir yer tutmaktadır (Görgüt ve Tutkun 2018, ss. 317-332). Beden eğitimi ve spor derslerinin, öğrencilerin yaşam boyu spor yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağladığı ifade edilmektedir ve Beden eğitimi dersine yönelik süreçlerde, mesleki gelişimi destekleyici çalışmaların olması gerekmektedir (Nebioğlu, 2006, ss. 71-76). Beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumlar, ülkelerin genel akademik başarıları ile de karşılaştırılabilir.

Gökhan ve diğerleri (2022, s. 99) tarafından yapılan bir araştırmada, beden eğitime yönelik olumlu tutumların, okula yönelik tutumlarını da etkilediği de görülmüştür. Beden eğitimi derslerinin sadece fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda akademik başarının üzerinde olumlu etkiler yarattığını gösteriyor. Beden eğitimi derslerine katılım durumları, fiziksel özellikler ve aile desteği gibi özelliklere bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Taşdemir, 2000, ss. 211-214). Beden eğitimi ve spor derslerinin içeriğinde, çocukların fiziksel ve sosyal gelişmeleri takip edilmelidir.

Müftüler ve Arıtan (2020, ss. 162-174) araştırmalarında Türkiye'de yenilenen beden eğitimi ve spor müfredatlarının uluslararası olarak değerlendirilmesini vurgulamaktadırlar. Beden eğitimi derslerinin içeriği, ülkelerinin ve gelişme düzeylerine uygun olarak çeşitlendirilmelidir. Beden eğitimi derslerinin öğretim programlarının, hareket yeteneklerini geliştirmeyi ve sağlıklı yaşam gelişimini artırmayı hedeflemesi önemlidir. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir.

Durdane ve Arslan (2022, ss. 29-43) tarafından yapılan bir araştırmada, beden eğitiminde yeterliliklerin geliştirilebilmesi ifade edilmektedir. Öğretmenlerin sürekli eğitim programlarına katılmaları, güncel eğitim yöntemleri hakkında bilgi sahibi

olmaları ve öğrencilerin motivasyonunu artırmak için çeşitli stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencinin bu dersin amaçlarını kavramasına dikkat edilmelidir. Araştırmalar, beden eğitim derslerine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir (Nebioğlu, 2006, ss. 71-76). Sosyal yeteneklerini geliştirecek grup çalışmaları ve takım sporları gibi etkinliklerin teşvik edilmesi de sağlanmalıdır (Aydemir, 2014, s. 65).

Beden eğitimi ve spor dersleri, gerçekleştirilebilecek fiziksel, sosyal ve psikolojik uygulamalar önemli bir rol oynamaktadır. Bu derslerin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları, müfredatın güncellenmesi ve öğrencilerin öğreniminin değerlendirilmesi gerekmektedir. Beden eğitimi derslerinin dayanıklılığının genel olarak daha iyi bilinmesi ve sürdürülebilmesi, sağlıklı yaşam gelişimine katkıda bulunacaktır. Beden eğitimi ve sporun önemi, yalnızca bireyler için değil, toplumsal sağlık açısından da büyük bir değere sahiptir.

1.4. KİŞİLİK VE SPOR

Kişilik özellikleri ve spor arasındaki ilişki, spor psikolojisi alanında önemli bir araştırma konusudur. Kişilik, bireylerin spor aktivitelerine katılımını, performansını ve motivasyonunu etkileyen temel bir faktördür. Özellikle doğa sporları ve ekstrem sporlar gibi alanlarda yapılan araştırmalar, katılımcıların kişilik profillerinin belirlenmesinde önemli bulgular sunmaktadır. Örneğin, dağcılarının kişilik profilleri üzerine yapılan çalışmalarda, belirli bir kişilik tipinin öne çıkmadığı, bunun yerine farklı kişilik özelliklerinin bir arada bulunabileceği gösterilmiştir (Kulaksızoğlu, 2000, ss. 105-116). Bu durum, sporcuların motivasyon ve başarı düzeyleri üzerinde kişilik özelliklerinin nasıl bir etki yarattığını anlamak için önemlidir.

Spor markası tercihleri üzerinde kişilik özelliklerinin etkisi de dikkate değerdir. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanları üzerinde yapılan bir araştırma, kişilik özelliklerinin spor markası tercihlerini etkilediğini ortaya koymuştur. Sporun sosyal bütünleşme düzeyine etkisi ve kişilik tipleri arasındaki ilişkiler de önemli bir

araştırma alanıdır. Sporun sosyal bir ortam yaratması, bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunarak kişilik gelişimini destekleyebilir (Yılmaz, 2020, ss. 94-96).

Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada, kişilik özellikleri ile beden eğitimi dersine yatkınlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırma, öğrencilerin kişilik özelliklerinin, spor derslerine olan ilgilerini ve başarılarını nasıl etkilediğini göstermektedir (Kulaksızoğlu, 2000, ss. 105-116). Amatör spor kulüpleri yöneticileri üzerinde yapılan bir çalışmada da kişilik özellikleri ile liderlik yönelimleri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ve spor yönetiminde kişilik özelliklerinin önemini vurgulamaktadır (Türksoy, 2008, ss. 29-36).

Kişilik özellikleri ve spor arasındaki ilişki, bireylerin spor aktivitelerine katılımını, performansını ve sosyal etkileşimlerini etkileyen karmaşık bir yapıya sahiptir. Kişilik özelliklerinin belirlenmesi, sporcuların motivasyon ve psikolojik dayanıklılıklarının artırılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, spor psikolojisi alanında daha fazla araştırma yapılması, kişilik ve spor ilişkisini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

1.5. SPORTMENLİK

Sportmenlik, sporun etik ve ahlaki boyutunu ifade eden bir kavramdır ve bireylerin spor etkinlikleri sırasında sergiledikleri davranışları kapsar. Sportmenlik, adil oyun, saygı, dürüstlük ve centilmenlik gibi değerleri içerir ve bu değerler, sporcuların hem kendi performanslarını hem de rakiplerinin performanslarını değerlendirmelerinde önemli bir rol oynar (Yılmaz ve diğ., 2017, ss. 4969-4988). Sportmenlik, sadece kazanma hırsıyla değil, aynı zamanda sporun ruhuna uygun bir şekilde hareket etme anlayışıyla da ilişkilidir. Sportmenlik, bireylerin ahlaki gelişim süreçleriyle de bağlantılıdır.

Yılmaz ve diğerlerinin (2017, ss. 4969-4988) çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin sportmenlik yönelimleri ile ahlaki gelişim evreleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma, sporcuların sportmenlik tutumlarının, Lawrence Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramı çerçevesinde değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Sporcuların sportmenlik davranışları, sadece spor alanında değil, aynı zamanda sosyal yaşamda da olumlu etkiler yaratır, bireylerin toplumsal ilişkilerini güçlendirir ve sosyal sorumluluk bilincini artırır. Sportmenlik, sporun eğitici yönü ile de ilişkilidir. Spor, bireylere sadece fiziksel beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda ahlaki değerlerin ve sosyal normların öğrenilmesine de katkıda bulunur. Turan (2020, s. 55) tarafından yapılan bir araştırmada, lise öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışları incelenmiş ve bu davranışların öğrencilerin fiziksel eğitim eğilimi ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Sporun eğitimsel bir araç olarak kullanılması, bireylerin sportmenlik anlayışlarını geliştirmelerine olanak tanır. Sportmenlik, sporun etik ve ahlaki boyutunu temsil eden önemli bir kavramdır. Bireylerin spor etkinlikleri sırasında sergiledikleri sportmenlik davranışları, hem kişisel gelişimlerine hem de toplumsal ilişkilerine olumlu katkılarda bulunur. Spor eğitimi süreçlerinde sportmenlik değerlerinin vurgulanması, bireylerin karakter gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Turan, 2020, s. 47).

1.5.1. Sportmenliği Etkileyen Bazı Kavramlar

Sportmenliği etkileyen kavramlar, bireylerin spor etkinlikleri sırasında sergiledikleri davranışları ve tutumları şekillendiren önemli unsurlardır. Bu kavramlar, ahlaki değerler, karakter eğitimi, sosyal etkileşim ve sporun doğası gibi çeşitli boyutları içerir. Aşağıda, sportmenliği etkileyen bazı temel kavramlar ve bunların spor üzerindeki etkileri ele alınmıştır.

1.5.1.1. Ahlaki Değerler: Ahlaki değerler, bireylerin doğru ve yanlış arasında seçim yapmalarını sağlayan temel ilkeleri içerir. Spor ortamında, adalet, dürüstlük ve saygı gibi değerler, sportmenlik davranışlarının temelini oluşturur. Hacıcaferoğlu ve diğerleri (2015, ss. 557-566) tarafından yapılan bir çalışmada, beden eğitimi ve spor derslerinin öğrencilerin sportmenlik davranışlarını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Sporun ahlaki değerleri pekiştirme işlevi, bireylerin karakter gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır.

1.5.1.2. Karakter Eğitimi: Karakter eğitimi, bireylerin sosyal ve etik değerlerini geliştirmeye yönelik bir süreçtir. Kumartaşlı (2023, ss. 1155-1166) çalışmasında, erdemli davranışların sporun ruhuna uygun olduğu ve karakter eğitiminin sportmenlik ile doğrudan ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Spor, bireylere takım çalışması, özveri ve adalet gibi karakter özelliklerini kazandırarak sportmenlik anlayışlarını güçlendirir.

1.5.1.3. Sosyal Etkileşim: Spor, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine ve diğer bireylerle etkileşimde bulunmalarına olanak tanır. Somoğlu (2023, ss. 1405-1414) çalışmasında, spor ortamının bireylere adil olma, dayanışma ve işbirliği gibi olumlu değerler kazandırdığı ifade edilmiştir. Bu sosyal etkileşim, sportmenlik davranışlarının gelişimine katkıda bulunur ve bireylerin toplumsal normlara uyum sağlamalarını kolaylaştırır.

1.5.1.4. Eğitim ve Öğretim: Beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin sportmenlik değerlerini öğrenmeleri için önemli bir platform sunar. Özbek (2023, ss. 954-956) tarafından yapılan bir araştırmada, lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin yüksek olduğu ve sportmenlik algılarının bu dersler aracılığıyla güçlendirildiği tespit edilmiştir. Eğitim, bireylerin ahlaki ve etik değerleri öğrenmelerine yardımcı olurken, sporun bu süreçteki rolü de büyüktür.

1.5.1.5. Sporun Doğası: Sporun doğası, rekabet ve kazanma arzusu gibi unsurları içerir. Erbaş ve Karataş (2023, ss. 45-56) tarafından yapılan çalışmada, sporun profesyonel amaçlarla yapılmasının sportmenlik dışı davranışlara yol açabileceği belirtilmiştir. Bu nedenle, sporun etik kurallara uygun bir şekilde yapılması, sportmenlik anlayışının gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Sportmenliği etkileyen kavramlar, bireylerin spor etkinlikleri sırasında sergiledikleri davranışları ve tutumları şekillendiren önemli unsurlardır. Ahlaki değerler, karakter eğitimi, sosyal etkileşim, eğitim ve sporun doğası, sportmenlik anlayışının gelişiminde belirleyici rol oynamaktadır.

1.5.2. Türkiye’de Sportmenlik

Türkiye’de sportmenlik, sporun etik ve ahlaki boyutunu temsil eden önemli bir kavramdır. Sportmenlik, sadece spor organizasyonları içinde değil, aynı zamanda günlük yaşamda da adalet, dürüstlük ve karşılıklı saygı gibi temel değerleri simgeler (Hacıcaferoğlu ve diğ., 2015, ss. 557-566). Türkiye’de spor kültürü, özellikle futbol gibi popüler branşlar etrafında şekillenirken, bu sporların sporcuları arasında sportmenlik anlayışının geliştirilmesi büyük bir önem taşımaktadır (Kaplan, 2012, ss. 114-119).

Son yıllarda, Türkiye’deki beden eğitimi ve spor derslerinin sportmenlik davranışları üzerindeki etkisi üzerine yapılan araştırmalar, bu derslerin öğrencilerin sportmenlik yönelimlerini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Hacıcaferoğlu ve diğerleri (2015, ss. 557-566) tarafından yapılan bir çalışmada, ortaokul düzeyindeki beden eğitimi derslerinin de sportmenlik davranışlarını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Bu durum, sporun eğitimsel bir araç olarak kullanılması gerektiğini ve spor eğitiminin, bireylerin ahlaki değerlerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Türkiye’de sporcuların sportmenlik yönelimleri üzerine yapılan çalışmalar, farklı spor branşları arasında bu yönelimlerin değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Gürpınar ve Kurşun (2013, ss. 171-176) tarafından yapılan bir araştırmada, basketbol ve futbol sporcularının sportmenlik yönelimleri karşılaştırılmış ve bu sporların kültürel etkileri incelenmiştir. Bu tür çalışmalar, Türkiye’deki spor kültürünün ve sporcuların sportmenlik anlayışının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, sportmenlik davranışlarının sadece sporcular arasında değil, aynı zamanda antrenörler ve yöneticiler arasında da teşvik edilmesi gerekmektedir. Sportmenlik, takım ruhunu ve işbirliğini geliştirmek için kritik bir unsurdur ve bu nedenle spor organizasyonlarının tüm paydaşları tarafından benimsenmelidir (Alemdağ, 2019, ss. 112-117).

Sporun, genç bireylerin sosyal ve ahlaki gelişimlerine katkıda bulunma potansiyeli göz önüne alındığında, sportmenlik değerlerinin eğitim sistemine entegre edilmesi büyük bir önem taşımaktadır (Alemdağ, 2019, ss. 112-117).

Türkiye'de sportmenlik, sporun etik ve ahlaki boyutunu temsil eden önemli bir kavramdır. Beden eğitimi ve spor dersleri, sporcuların sportmenlik yönelimlerini artırmada etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Spor organizasyonlarının tüm paydaşlarının sportmenlik değerlerini benimsemesi, sporun sosyal ve ahlaki gelişim üzerindeki olumlu etkilerini artıracaktır (Gürpınar ve Kurşun, 2013, ss. 171-176).

1.6. TUTUM

Tutum, bireylerin belirli bir nesne, olay veya duruma karşı sahip oldukları düşünce, duygu ve davranış eğilimlerini ifade eden önemli bir psikolojik kavramdır. Tutumlar, kişinin ilgili konuya dair bilgi ve inançlarını (bilişsel), duygularını (duygusal) ve sergilediği davranışları (davranışsal) içeren üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Tutumlar, onları yönlendiren, onları belirli bir yönde harekete geçiren ve sosyal etkileşimlerde önemli bir rol oynayan faktörlerdir. Bireylerin benzer olaylara ve bu olaylara verdikleri tepkilere yönelik sinirsel ve zihinsel durumlarını tanımlayan bir kavram olarak ifade edilmektedir (Akıncı, 2020, ss. 105-112).

Tutum kavramı, sosyal psikoloji ve eğitim alanlarında kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve farklı araştırmalarla desteklenmiştir. Ajzen ve Fishbein'in (1980, ss. 289-305) Planlı Davranış Teorisi, tutumların bireylerin davranışlarını yönlendiren önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Bu teoriye göre, bir bireyin belirli bir davranışı gerçekleştirme niyeti, tutumları, öznel normları ve algılanan davranış kontrolü gibi faktörlerden etkilenir.

İnceoğlu (1993: 48-51), tutumların bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarının, bireylerin bir duruma karşı genel yaklaşımlarını belirlemede önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Özellikle eğitim bağlamında yapılan araştırmalar, öğrencilerin derslere yönelik olumlu tutumlarının akademik başarıları üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, tutumların sosyal etkileşimler ve gözlem yoluyla öğrenildiğini savunarak, bireylerin çevresel faktörler ve modeller aracılığıyla tutum geliştirdiğine işaret etmiştir. Öğretmenlerin ve ailelerin olumlu tutumlarının, öğrencilerin eğitim süreçlerinde motivasyonlarını artırıcı bir etki yaptığı belirtilmiştir (Darling, 2000: 1-49).

1.7. AHLAK

Ahlak, bireylerin doğru ve yanlış, iyi ve kötü arasında ayırım yapabilme yeteneğini ifade eden bir kavramdır. Ahlak, toplumsal normlar, değerler ve etik ilkelerle şekillenir ve bireylerin davranışlarını yönlendiren bir çerçeve sunar. Ahlak, sadece bireysel bir olgu değil, aynı zamanda toplumsal bir yapı olarak da değerlendirilir; çünkü her toplum, kendi kültürel ve sosyal dinamiklerine göre ahlaki değerler geliştirir (Hacıcaferoğlu ve diğ., 2015, ss. 557-566). Ahlakın temel bileşenleri arasında adalet, dürüstlük, saygı, sorumluluk ve empati gibi değerler bulunmaktadır. Bu değerler, bireylerin sosyal ilişkilerinde ve toplumsal yaşamda nasıl davranmaları gerektiğine dair bir rehberlik sağlar. Örneğin, Hacıcaferoğlu ve diğerlerinin (2015, ss. 557-566) çalışmasında, spor organizasyonları içinde sportmenlik kavramının ahlaki değerlerle olan ilişkisi incelenmiştir ve sporun sadece fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda bireylerin ahlaki gelişimlerine katkıda bulunan bir alan olduğunu göstermektedir (Hacıcaferoğlu ve diğ., 2015, ss. 557-566).

Ahlak, bireylerin karar alma süreçlerinde de önemli bir rol oynar. Bireyler, karşılaştıkları durumlarda ahlaki değerlerini göz önünde bulundurarak hareket ederler. Gürpınar ve Kurşun (2013, ss. 171-176) tarafından yapılan bir araştırmada, sporcuların sportmenlik yönelimleri ile ahlaki değerleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, sporcuların sportmenlik davranışlarının, ahlaki karar alma süreçleriyle doğrudan bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Ahlakın eğitimdeki rolü de oldukça önemlidir. Eğitim, bireylerin ahlaki değerleri öğrenmelerine ve bu değerleri yaşamlarına entegre etmelerine yardımcı olur. Bu nedenle, eğitim sistemlerinde ahlaki değerlerin öğretilmesi, bireylerin sosyal ve etik gelişimlerini destekler. Özellikle beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin ahlaki değerlerini geliştirmeleri açısından önemli bir fırsat alanı sunmaktadır (Hacıcaferoğlu ve diğ., 2015, ss. 557-566).

Ahlak, bireylerin davranışlarını yönlendiren, toplumsal normlarla şekillenen ve bireylerin sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynayan bir kavramdır. Ahlaki değerlerin eğitim yoluyla kazandırılması, bireylerin karakter gelişiminde ve toplumsal uyumda kritik bir öneme sahiptir.

1.7.1. Spor Ahlakı

Spor ahlakı, sporun etik ve moral değerlerle olan ilişkisini ifade eden bir kavramdır. Bu kavram, sporcuların, antrenörlerin ve diğer spor paydaşlarının davranışlarını yönlendiren ilkeleri ve kuralları içerir. Spor ahlakı, adalet, dürüstlük, saygı, hoşgörü ve eşitlik gibi değerleri teşvik ederken, aynı zamanda rekabetin ve kazanma arzusunun da etik bir çerçevede gerçekleşmesini sağlar (Pehlivan ve Konukman, 2004, ss. 49-53).

Spor ahlakının temel bileşenlerinden biri "sportmenlik" kavramıdır. Sportmenlik, sporun sadece fiziksel bir etkinlik olmadığını, aynı zamanda sosyal ve etik bir boyutu olduğunu vurgular. Sporun bir eğitim aracı olarak kullanılması, bireylerin ahlaki değerlerini geliştirmelerine yardımcı olur (Böyükelhan ve diğ., 2019, ss. 172-180).

Spor, bireylerin sosyal becerilerini artırırken, aynı zamanda empati, öz disiplin ve takım çalışması gibi önemli değerleri de kazandırır (Canlı ve diğ., 2021, ss. 22-35). Spor ahlakı, bireylerin karakter gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Gorgulu ve diğ., 2018, ss. 147-161). Spor ortamında, rekabet ve başarı arzusu, bazen sporcuların antisosyal davranışlar sergilemesine neden olabilir. Bu durum, spor ahlakının önemini daha da artırmaktadır; çünkü sporcuların etik kurallara uyması, hem kendi gelişimleri hem de sporun genel itibarı açısından hayati öneme sahiptir (Gorgulu ve diğ., 2018, ss. 147-161).

Araştırmalar, sporcuların ahlaki karar alma süreçlerinin, sporun sosyal ve psikolojik etkileriyle şekillendiğini göstermektedir (Kaya, 2023, ss. 1139-1149). Spor eğitimi alanında ahlaki değerlerin öğretilmesi ve bu değerlere bağlı kalınması, sporcuların etik davranışlarını geliştirmeleri açısından büyük bir önem taşımaktadır (Böyükelhan ve diğ., 2019, ss. 172-180).

Spor ahlakı, sporun sadece fiziksel bir aktivite olmanın ötesinde, bireylerin sosyal ve etik gelişimlerine katkıda bulunan bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Sporun bu yönü, bireylerin toplumda daha sağlıklı ve etik davranışlar sergilemelerine yardımcı olurken, sporun kendisinin de daha saygın bir şekilde algılanmasını sağlar (Gorgulu ve diğ., 2018, ss. 147-161).

1.7.2. Ahlak Gelişim Kuralları

Ahlak gelişim kuralları, bireylerin ahlaki değerlerini ve etik anlayışlarını şekillendiren temel ilkeleri ifade eder. Bu kurallar, bireylerin doğru ve yanlış arasında seçim yapmalarına yardımcı olurken, sosyal ilişkilerde de sağlıklı bir iletişim ve etkileşim ortamı oluşturur. Ahlak gelişimi, bireylerin yaşları, deneyimleri ve sosyal çevreleri ile doğrudan ilişkilidir ve eğitim süreçlerinde önemli bir yer tutar (Yalçın, 2023, ss. 236-250).

Ahlak gelişiminde önemli bir model, Lawrence Kohlberg'in ahlaki gelişim aşamalarıdır. Kohlberg, bireylerin ahlaki karar alma süreçlerini üç ana aşamada incelemiştir: gelenek öncesi , geleneksel ve gelenek sonrası aşamalar. Bu aşamalar, bireylerin ahlaki yargılarının nasıl geliştiğini ve bu yargıların sosyal normlarla nasıl etkileşime girdiğini açıklar. Örneğin gelenek öncesi aşamada bireyler, davranışlarını ceza ve ödül temelli değerlendirirken, geleneksel aşamada toplumsal normlara ve kurallara uygun davranmayı önemserler. Gelenek sonrası aşamada ise bireyler, evrensel etik prensiplere göre kararlar almayı hedeflerler (Böyükelhan ve diğ., 2019, ss. 172-180).

Ahlak gelişiminde sporun rolü de oldukça önemlidir. Spor, bireylere adalet, saygı, hoşgörü ve centilmenlik gibi değerleri öğretirken, aynı zamanda sosyal becerilerin gelişimine de katkıda bulunur. Pehlivan ve Konukman (2004: 49-53) tarafından yapılan bir çalışmada, sporun eğitim aracı olarak kullanılmasıyla bireylerin ahlaki değerlerinin güçlendirilebileceği vurgulanmıştır. Spor etkinlikleri, bireylerin empati kurma, işbirliği yapma ve sosyal sorumluluk alma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Canlı ve diğ., 2021, ss. 22-35).

Beden eğitimi dersleri, ahlaki değerlerin kazandırılması açısından önemli bir fırsat sunar. Bu derslerde, öğrencilerin sportmenlik davranışları ve etik kurallara uyma konularında eğitilmeleri, onların ahlaki gelişimlerine katkıda bulunur. Ailelerin ve eğitim kurumlarının bu süreçteki rolleri de kritik öneme sahiptir; çünkü bireylerin ahlaki değerleri, aile ortamında ve eğitim sisteminde şekillenir (Canlı ve diğ., 2021, ss. 22-35).

Ahlak gelişim kuralları, bireylerin etik ve ahlaki değerlerini şekillendiren temel ilkeleri içerir. Spor ve eğitim, bu değerlerin kazandırılmasında önemli bir rol oynar

ve bireylerin sosyal ilişkilerinde sağlıklı bir iletişim ve etkileşim ortamı oluşturur (Yalçın, 2023, ss. 236-250).

1.8. SPOR LİSELERİ

Spor liselerinin kuruluşu, Türkiye'de sporun yaygınlaştırılması ve genç yeteneklerin keşfedilmesi açısından önemli bir gelişme olmuştur. Spor liseleri, Türkiye'de genç sporcuların yeteneklerini geliştirmeyi ve spor alanında profesyonel bir kariyer hedefleyen öğrencilere yönelik eğitim sunmayı amaçlayan özel eğitim kurumlarıdır. Bu okullar, öğrencilere hem akademik hem de sportif eğitim vererek, onların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir (Öçalan ve diğ., 2018, ss. 10-21).

Araştırmalar, öğrencilerin spor liselerini tercih etme nedenlerini belirlemek için çeşitli değişkenler açısından incelemekte ve karşılaştırmalar yapmaktadır. Bu tür araştırmalar, spor liselerinin öğrencilere sunduğu avantajları ve bu okullara yönelme sebeplerini derin bir anlayışla ortaya koyma açısından büyük bir öneme sahiptir (Öçalan ve diğ., 2018, ss. 10-21).

Spor liselerinin bir diğer önemli yönü, öğrencilerin zihinsel ve fiziksel dayanıklılıklarını artırmaya yönelik eğitim programlarıdır. Zihinsel antrenmanın, sporcuların performanslarını artırmada kritik bir rol oynadığı bilinmektedir. Spor liselerinde, öğrencilerin zihinsel dayanıklılıklarını geliştirmeye yönelik çeşitli teknikler öğretilmektedir (Erman ve diğ., 2023, ss. 32-41). Bu durum, öğrencilerin yalnızca fiziksel olarak değil, aynı zamanda psikolojik olarak da güçlü bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

Spor liseleri, Türkiye'de genç sporcuların gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu eğitim kurumları, öğrencilere hem akademik hem de sportif eğitim sunarak, onların gelecekteki kariyerlerine yön vermekte ve sporun yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Spor liselerinin sağladığı eğitim fırsatları ve destekleyici ortam, genç sporcuların potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır.

1.8.1. Spor Liselerinin Tarihçesi ve Yapısı

Spor liseleri, Türkiye'de ilk olarak 2004-2005 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da kurulmuştur. Bu liseler öğrencileri beden eğitimi ve spor alanlarına yönlendirmek, bu konularda bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla faaliyet göstermektedir.

2024-2025 eğitim yılı itibarıyla ülkemizde toplamda 102 spor lisesi bulunmaktadır. Bu liselerin bazıları, voleybol, futbol, kış sporları gibi spesifik branşlara odaklanan tematik spor liseleri statüsündedir. Örneğin, Erzurum Aziziye Spor Lisesi kış sporlarına, İzmir Foça Spor Lisesi futbol branşına yönelik eğitim vermektedir. Bu okullar, öğrencilerini özel yetenek sınavları ile seçerek diğer lise türlerinden ayrılmaktadır (MEB, 2024, ss. 1-3).

1.8.2. Spor Liselerinde Akademik Başarı ve Sporcu Performansı

Spor liselerinin eğitim programları, genellikle spor bilimleri alanında uzmanlaşmış öğretmenler tarafından yürütülmektedir. Bu okullarda öğrenciler, çeşitli spor dallarında eğitim alırken, aynı zamanda akademik derslere de katılmaktadırlar. Bu durum, öğrencilerin hem spor kariyerlerini hem de akademik başarılarını dengeli bir şekilde geliştirmelerine imkan tanımaktadır. Spor liseleri, öğrencilere ulusal ve uluslararası düzeyde yarışmalara katılma fırsatları sunarak, onların spor kariyerlerine yön vermektedir (Çakır ve Coşkuntürk, 2022, ss. 105-118).

Spor liselerine yönelme nedenleri arasında, gençlerin spor alanında kariyer yapma arzusu, sporun sağladığı sosyal ve fiziksel faydalar ve sporun popülaritesinin artışı gibi unsurlar yer almaktadır. Araştırmalar, spor liselerinin öğrenciler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler oluşturabileceğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Arslan ve diğerleri (2018, ss. 56,72) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, spor liselerinde eğitim gören öğrencilerin spora yönelik motivasyon seviyelerinin yüksek olduğu ancak akademik başarılarının zaman zaman spor faaliyetleri nedeniyle olumsuz etkilenebildiği belirtilmiştir.

1.8.3. Spor Liselerinde Derslerin Yapısı

1.8.3.1. Ortak Dersler

Tüm lise öğrencilerinin aldığı temel derslerdir ve genel kültür ile akademik bilgi düzeyini artırmayı hedeflemektedir. Bu dersler arasında Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Fizik, Kimya, Biyoloji, Felsefe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil (İngilizce) gibi dersler bulunmaktadır (MEB 2024, ss. 1-3).

1.8.3.2. Alan/Dal Dersleri

Spor liselerinde sunulan alan veya dal dersleri, öğrencilerin spor alanında uzmanlaşmalarını ve profesyonel bir spor kariyerine yönelmelerini amaçlayan derslerdir. Bu dersler, hem teorik hem de uygulamalı olarak işlenmekte olup öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini desteklemektedir. Alan dersleri, sporun temel ilkelerini öğretmenin yanı sıra, öğrencilere insan vücudu, sporun psikolojik ve sosyolojik boyutları ile sağlıklı yaşam gibi konularda da bilgi sunmaktadır (MEB 2024, ss. 1-3).

Alan dersleri arasında spor anatomisi ve fizyolojisi, spor psikolojisi ve sosyolojisi, spor beslenmesi ve diyetetik gibi dersler bulunmaktadır. Bu dersler, öğrencilerin sporla ilgili bilimsel bilgi birikimini artırmayı amaçlamaktadır. Örneğin, anatomi ve fizyoloji derslerinde insan vücudunun yapısı ve işleyişi hakkında bilgi edinen öğrenciler, spor faaliyetleri esnasında kas-iskelet sisteminin nasıl çalıştığını daha iyi kavrar. Spor psikolojisi derslerinde ise öğrenciler, zihinsel süreçlerin sportif performans üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik bilgiler edinirler (MEB 2024, ss. 1-3).

Uygulamalı dersler öğrencilerin seçmiş oldukları spor branşlarında uzmanlaşmasını sağlamaktadır. Futbol, basketbol, voleybol gibi takım sporları ya da yüzme, atletizm, güreş gibi bireysel spor dallarında yoğun pratik imkanı sunulmaktadır. Bu dersler, teknik ve taktik becerilerin yanı sıra, takım çalışması, liderlik ve strateji oluşturma gibi önemli yetkinlikleri de geliştirmeye odaklanır (MEB 2024, ss. 1-3).

Alan ve dal dersleri, aynı zamanda öğrencilerin sportmenlik, etik değerler, disiplin ve sorumluluk bilinci gibi önemli kavramları kazanmasına da katkıda bulunmaktadır.

Bu dersler, spor liselerinde sunulan eğitim programlarının merkezinde yer almakta olup, öğrencilerin mesleki hayatlarına sağlam bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır (MEB 2024, ss. 1-3).

1.8.3.3 Uygulamalı Spor Dersleri

Öğrencilerin belirli spor branşlarında pratik yaparak becerilerini geliştirdikleri derslerdir. Bu dersler kapsamında takım sporları ve bireysel sporlar olarak iki ana kategori altında düzenlenmektedir. Takım sporları kategorisinde Basketbol, Voleybol, Futbol, Hentbol gibi spor dallarında eğitim verilmektedir. Bireysel Sporlar kategorisinde ise Atletizm, Yüzme, Güreş, Tenis, Masa Tenisi, Badminton, Okçuluk, Judo, Karate, Taekwondo gibi branşlarda eğitim sunulur (MEB 2024, ss. 1-3).

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma nicel araştırma türüne sahiptir ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında İstanbul il sınırları içinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi spor liselerinde öğrenim gören 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu liselerde eğitim alan öğrenciler, beden eğitimi ve spor alanında yoğunlaştırılmış bir eğitim sürecine tabi tutulmuş, hem akademik hem de sportif gelişimlerini destekleyen bir öğrenim deneyimi yaşamaktadırlar. Araştırmanın örneklemini, evrenden seçilmiş ve araştırma amaçlarına uygun olarak belirlenen 210 öğrenci oluşturmaktadır. "Bu araştırmada, ölçek uygulaması için önerilen minimum katılımcı sayısının yaklaşık 6 katı büyüklüğünde bir örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Bu yaklaşım, ölçme ve değerlendirme çalışmalarında geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek amacıyla önerilen yöntemlere dayanmaktadır. Cattell'in (1978, s. 3-13) ölçek geliştirme ve faktör analizi konusundaki çalışmalarında, bir ölçeğin uygulanabilirliği ve faktör yapısının güvenilir bir şekilde analiz edilebilmesi için yeterli örneklem büyüklüğünün sağlanması gerektiğini vurgulayan çalışması bu yöntemin temel dayanağıdır (Cattell, 1978, ss. 3-13).

İstanbul'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi spor liseleri arasında yer alan, Toki Atakent Spor Lisesi, Kadıköy Spor Lisesi, Naim Süleymanoğlu Spor Lisesi, Ruhi Sarıalp Spor Lisesi, İstanbul Prof. Faik Somer Spor Lisesi ve TFF Meral-Celal Aras Spor Lisesi çalışmaya dahil edilmiştir. Her sınıf düzeyinden (9, 10, 11. ve 12. sınıflar) dengeli bir şekilde katılım sağlanması hedeflenmiştir. Büyükçekmece Spor Lisesi kapatıldığı, Koca Yusuf Anadolu İmam Hatip Lisesi Spor Proje Okulu da proje okulu statüsünde olduğu için araştırmadan çıkarılmıştır. Örneklemin seçimi sırasında, öğrencilerin gönüllü katılım ilkesi ve etik araştırma standartlarına uygun hareket edilmiştir.

Bu araştırmada, örneklem belirleme sürecinde Tabakalı Rastgele Örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Evren, cinsiyet (kız ve erkek) ve sınıf düzeyleri (9, 10, 11 ve 12.

sınıf) dikkate alınarak tabakalara ayrılmış ve her tabakadan rastgele seçim yapılmıştır. Seçim aşamasında cinsiyet ve sınıf düzeylerinin evrendeki oranları göz önünde bulundurulmuştur.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama bölümü üç kısımdan oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilere ait genel bilgilerinin yer aldığı ‘Demografik Bilgiler Fomu’ bulunmaktadır. İkinci bölümde ‘Beden Eğitimi Dersi için Tutum Ölçeği’, üçüncü bölümde ise ‘Beden Eğitimi Dersi için Sportmenlik Davranış Ölçeği’ kullanılmıştır.

2.3.1. Kişiyeye Ait Bilgi Formu

Bu form, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Form içerisinde yer alan değişkenler arasında cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim durumu, katılımcının okul dışında bir takımda oynayıp oynamama durumu, anne ve babanın spor yapma durumu ile katılımcının yaptığı spor türü bulunmaktadır.

2.3.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

İkinci bölümde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Güllü ve Güçlü, 2009, ss. 138-151). Toplam 35 maddeden oluşan ölçek, 11 olumsuz ve 24 olumlu tutum ifadesi içermekte ve üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçekte 5 dereceli Likert ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekten elde edilecek en düşük puan 35, en yüksek puan ise 175'tir. Yüksek puanlar, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumlarını işaret eder. Ölçeğin güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı ile hesaplanmış ve 0,861 olarak bulunmuş olup, bu sonuçlar ölçeğin ortaöğretim öğrencileri için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir (Güllü ve Güçlü, 2009, ss. 138-151).

Ölçeğe yapılan yeni faktör analizi sonucunda, örneklem yeterlilik katsayısı 0,912 olarak bulunmuş ve örneklem sayısının istatistiksel olarak yeterli olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Açıklanan toplam varyans tablosuna göre ölçeğin üç alt boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüş ve ölçeğin toplam varyansı açıklama oranı %60,638 olarak hesaplanmıştır. Faktör yükleri incelendiğinde, 20 ve 26 numaralı maddelerin analizden çıkarılmasının uygun olduğu belirlenmiştir. Maddeler arası korelasyon değerleri incelenmiş ve ölçeğin geçerliliğinin yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Desen matrisi analizine göre, birinci alt boyut 3, 18, 21, 23, 17, 14, 35, 5, 9, 24, 7 ve 25 numaralı maddelerden oluşmuştur. İkinci alt boyut 22, 24, 27, 32, 31, 33, 19, 10, 11, 28, 13, 30, 4, 16 ve 8 numaralı maddeleri içermektedir. Üçüncü alt boyut ise 12, 6, 15, 29, 1 ve 2 numaralı maddelerden meydana gelmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği'nin genel güvenilirlik düzeyi 0,861 olarak hesaplanmış ve bu değer oldukça yüksek bir güvenilirlik düzeyini ifade ettiği belirtilmiştir. Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları ise birinci alt boyut için 0,932, ikinci alt boyut için 0,921 ve üçüncü alt boyut için 0,752 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin lise öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

2.3.3. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği

Üçüncü bölümde, lise öğrencilerinin sportmenlik davranışlarını belirlemek amacıyla "Beden Eğitimi Dersi için Sportmenlik Davranışı Ölçeği" kullanılmıştır. Koç (2013, ss. 96-114) tarafından geliştirilen bu ölçek, toplamda 22 maddeden oluşmakta ve 2 alt boyuta ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar, Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme (1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19 ve 21 numaralı maddeler) ve Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma (3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20 ve 22 numaralı maddeler) olarak adlandırılmaktadır. Ölçek, 5 dereceli Likert tipinde değerlendirme sistemine sahiptir (1: Hiçbir zaman - 5: Her zaman). Bu çalışmada ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110 (ortalama 5), en düşük puan ise 52 (ortalama 2,13) olarak hesaplanmıştır. Koç ve Güllü'nün (2013, ss. 96-114) yaptığı çalışmada ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısı açısından tüm

ölçek için 0,86, birinci alt boyut için 0,85 ve ikinci alt boyut için ise 0,80 olarak bulunmuştur. Açıklanan toplam varyans oranı %64,366 olarak hesaplanmış ve ölçeğin iki alt boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Desen matrisi incelendiğinde birinci alt boyutun 8, 18, 10, 6, 5, 17, 13, 15, 22, 20 ve 3 numaralı maddelerden; ikinci alt boyutun ise 2, 9, 21, 14, 19, 11, 4, 16, 12, 7 ve 1 numaralı maddelerden oluştuğu görülmüştür. Maddeler arası korelasyon tablosu incelenmiş ve uygun değerler elde edilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi için Sportmenlik Davranışı Ölçeği'nin genel güvenilirlik düzeyi (Cronbach Alfa) 0,901 olarak bulunmuş ve bu değer oldukça yüksek bir güvenilirlik düzeyine işaret ettiği görülmüştür. Alt boyutların güvenilirlik katsayıları ise birinci alt boyut için 0,953 ve ikinci alt boyut için 0,913 olarak hesaplanmış ve her iki alt boyutun da yüksek bir güvenilirlik düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik açısından lise öğrencileri için uygun bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, ölçeğe yeni bir faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda örneklem yeterlilik katsayısı 0,909 olarak bulunmuş ve örneklem sayısının istatistiksel olarak yeterli olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinle toplanmıştır. Veri toplama sürecinde kağıt ve kalem yöntemi kullanılmış, ölçekler katılımcılara elden teslim edilerek uygulanmıştır. Veri toplama işlemi sırasında bilgi ve onam formları kullanılarak, katılımcıların gönüllülük esasına göre katılımı sağlanmıştır.

2.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmada kullanılan verilerin istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences-IBM, Chicago, IL, USA) programı kullanılmıştır. Kategorik değişkenler, demografik bilgiler bölümünde (cinsiyet, sınıf vb.) frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak ifade edilmiştir.

Verilerin analizinde kullanılacak yöntemin belirlenmesinde normalliğe uygunluk analizlerine başvurulmuştur. Bu anlamda KS Testi ile birlikte basıklık çarpıklık ölçüleri değerlendirilmiştir. Araştırma %95 güven düzeyinde ($p < 0,05$) çalışılmıştır. Normal dağılım analiz sonuçları ışığında analizlerde iki grup arasındaki istatistiksel farklılığı bulmak için t testinden yararlanılmıştır. Üç grup arasındaki istatistiksel farklılığı bulmak için ANOVA testinden yararlanılmıştır. Gruplar arası farklılığın incelenmesinde LSD (Post Hoc) testinden faydalanılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesinde korelasyon analizi, etkisinin incelenmesinde de regresyon analizinden faydalanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin geçerliliğinin incelenmesinde açımlayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. Güvenirlilik yöntemi olarak Cronbach's Alpha katsayısı incelemiştir.

3. BULGULAR

3.1. FAKTÖR ANALİZİ BULGULARI

3.1.1. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği Faktör Analizi

Araştırma 01/10/2024 – 25/11/2024 tarihleri arasında Toki Atakent Spor Lisesi’nde, Kadıköy Spor Lisesi’nde, Naim Süleymanoğlu Spor Lisesi’nde, Ruhi Sarıalp Spor Lisesi’nde, İstanbul Prof Faik Somer Spor Lisesi’nde ve TFF Meral-Celal Aras Spor Lisesi’nde bulunan toplam 210 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada kullanılan beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeğine açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Öncelikle araştırmada kullanılan örneklem sayısının yeterliliği incelenmiş ve aşağıdaki tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1: KMO ve Bartlett's Testi Örneklem Sayısı Yeterliliği Sonuçları

KMO ve Bartlett's Test sonuçları	
Örneklem Yeterliliği Katsayısı	0,909
Bartlett's Küresellik Testi Anlamlılık Düzeyi	0,000

Tablo 4.1’de görüldüğü üzere örneklem yeterlilik katsayısı 0,909 bulunmuştur. Örneklem sayısı istatistiksel olarak yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ölçeğin geçerliliğinin ve alt boyut sayısının incelemesinin yapıldığı açıklanan toplam varyans tablosundan bakıldığında 2 boyut olarak gerçekleşmiştir. Ölçeğin geçerlilik yüzdesi ise 64,366 olarak gerçekleşmiştir. Maddeler arası korelasyon tablosu incelenmiş ve uygun değerler görülmüştür. Tüm bu bilgiler ışığında oluşan desen matrisi aşağıda bulunan tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Desen Matrisi Tablosu

Desen Matrisi				
Madde	1	2	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Ortalaması
SDÖ8	,838		0,543	4,08
SDÖ18	,832		0,556	3,85
SDÖ10	,828		0,515	3,98
SDÖ6	,826		0,541	3,83
SDÖ5	,816		0,565	3,80
SDÖ17	,815		0,530	4,03
SDÖ13	,808		0,536	3,95
SDÖ15	,802		0,532	3,90
SDÖ22	,795		0,529	4,03
SDÖ20	,761		0,456	3,96
SDÖ3	,630		0,423	3,96
SDÖ2		,822	0,562	3,39
SDÖ9		,783	0,481	3,52
SDÖ21		,772	0,418	3,50
SDÖ14		,766	0,512	3,49
SDÖ19		,727	0,477	3,59
SDÖ11		,715	0,546	3,83
SDÖ4		,715	0,560	3,76
SDÖ16		,700	0,615	3,77
SDÖ12		,699	0,560	3,70
SDÖ7		,614	0,481	4,02
SDÖ1		,557	0,461	3,77

Desen matrisi incelendiğinde 2 alt boyut görülmektedir. 1. alt boyutu 8, 18,10, 6, 5, 17, 13, 15, 22, 20 ve 3. Maddelerden oluşmuştur. 2. Alt boyut ise 2, 9, 21, 14, 19, 11, 4, 16, 12, 7 ve 1. maddelerden oluşmuştur. Elde edilen bu modelin güvenilirlik analizi aşağıdaki tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: Güvenirlik Analizi Cronbach's Alpha Katsayısı

Boyut	Güvenirlik Analizi	
	Cronbach's Alpha	Madde
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	0,901	22
1. alt boyut (uygun davranışlar sergileme)	0,953	11
2. alt boyut (uygunsuz davranıştan kaçınma)	0,913	11

Tablo 4.3'te görüldüğü üzere beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği güven düzeyi 0,901 olarak gerçekleşmiştir. Bu değer oldukça yüksek güven düzeyini ifade etmektedir. Aynı şekilde 1. Alt boyut (0,953) ve 2. Alt boyutunda (0,913) oldukça yüksek güven düzeyine sahiptir.

3.1.2. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Faktör Analizi

Bu çalışmada kullanılan Beden eğitimi dersi tutum ölçeğine açılımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Öncelikle araştırmada kullanılan örneklem sayısının yeterliliği incelenmiş ve aşağıda bulunan tablo 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.4: KMO ve Bartlett's Testi Örneklem Sayısı Yeterliliği Sonuçları

KMO ve Bartlett's Test Sonuçları	
Örneklem Yeterliliği Katsayısı	0,919
Bartlett's Küresellik Testi Anlamlılık Düzeyi	0,000

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere örneklem yeterlilik katsayısı 0,919 bulunmuştur. Örneklem sayısı istatistiksel olarak yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Ölçeğin geçerliliğinin ve alt boyut sayısının incelemesinin yapıldığı açıklanan toplam varyans tablosundan bakıldığında 3 boyut olarak gerçekleşmiştir. Ölçeğin geçerlilik yüzdesi ise 60,638 olarak gerçekleşmiştir. Faktör yükleri incelendiğinde 20 ve 26. Maddelerin analizden çıkarılması uygun görülmüştür. Maddeler arası korelasyon tablosu incelenmiş ve uygun değerler görülmüştür. Tüm bu bilgiler ışığında oluşan desen matrisi aşağıda bulunan tablo 4.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5: Desen Matrisi Tablosu

	Component			Madde toplam Korelasyonu	Madde Ortalaması
	1	2	3		
TÖ3	,920			0,448	3,82
TÖ18	,918			0,447	3,97
TÖ21	,914			0,458	3,82
TÖ23	,912			0,418	3,88
TÖ17	,901			0,426	3,95
TÖ14	,890			0,445	3,99
TÖ35	,876			0,448	3,96
TÖ5	,863			0,402	3,95
TÖ9	,856			0,375	3,96
TÖ24	,832			0,411	3,98
TÖ7	,830			0,381	3,84
TÖ25	,786			0,364	3,91
TÖ22		,845		0,550	4,42
TÖ34		,842		0,551	4,41
TÖ27		,827		0,546	4,49
TÖ32		,811		0,560	4,28
TÖ31		,795		0,483	4,26
TÖ33		,779		0,544	4,36
TÖ19		,775		0,503	3,95
TÖ10		,764		0,530	3,97
TÖ11		,761		0,536	4,00
TÖ28		,741		0,497	4,43
TÖ13		,725		0,530	3,96
TÖ30		,708		0,480	4,04
TÖ4		,691		0,517	3,88
TÖ16		,564		0,313	3,17
TÖ8		,551		0,423	3,82
TÖ12			,707	0,356	2,63
TÖ6			,691	0,346	3,60
TÖ15			,661	0,399	3,57
TÖ29			,618	0,440	3,77
TÖ1			,440	0,358	3,76
TÖ2			,428	0,422	3,89

Desen matrisi incelendiğinde 3 alt boyut görülmektedir. 1. alt boyutu 3, 18, 21, 23, 17, 14, 35, 5, 9, 24, 7, 25. Maddelerden oluşmuştur. 2. Alt boyut 22, 34, 27, 32, 31, 33, 19, 10, 11, 28, 13, 30, 4, 16, 8. Maddelerden oluşmuştur. 3. Alt boyut ise 12, 6, 15, 29, 1 ve 2. Maddelerden meydana gelmiştir.

Tablo 4.6: Güvenirlilik Analizi Cronbach's Alpha Katsayısı

Boyut	Güvenirlilik Analizi	
	Cronbach's Alpha	Madde
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	0,861	32
1. alt boyut (Bilişsel öge)	0,932	12
2. alt boyut (Duyuşsal öge)	0,921	14
3. alt boyut (Davranışsal öge)	0,752	6

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği güven düzeyi 0,861 olarak gerçekleşmiştir. Bu değer oldukça yüksek güven düzeyini ifade etmektedir. Aynı şekilde 1. Alt boyut (0,932), 2. Alt boyutunda (0,921) ve 3. Alt boyut (0,752) güven düzeyine sahiptir.

Tablo 4.7: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri Tablosu

	N	Min.	Maks.	Ort.	Ss.	En Küçük	En Büyük
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	210,0	44,0	110,0	84,81	13,72	22	110
1. alt boyut (uygun davranışlar sergileme)	210,0	21,0	55,0	43,38	8,96	11	55
2. alt boyut (uygunsuz davranıştan kaçınma)	210,0	17,0	55,0	41,44	9,90	11	55
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	210,0	82,0	160,0	129,83	15,18	32	160
1. alt boyut (Bilişsel öge)	210,0	24,0	60,0	47,00	9,82	12	60
2. alt boyut (Duyuşsal öge)	210,0	15,0	75,0	61,61	12,25	14	70
3. alt boyut (Davranışsal öge)	210,0	10,0	30,0	21,22	4,49	6	30

N: Örneklem, Min.:Minimum, Maks.: Maksimum, Ort.: Ortalama, Ss.: Standart Sapma

Araştırmada kullanılan tüm ölçekler beşli likert skalasında değerlendirilmiş ve bir en düşük beş en büyük olacak şekilde sayısallaştırılmıştır. Araştırmaya toplam 210 kişi katılmıştır. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış ölçeği için en yüksek puan 110 en düşük puan 22 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 84,81 (13,72) olarak gerçekleşmiştir. Uygunsuz davranıştan kaçınma ölçeği için en yüksek puan 55, en düşük puan 11 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 41,44 (9,90)’dır. Uygun davranışlar sergileme ölçeği için en yüksek puan 55, en düşük puan 11 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 43,38 (8,96)’dır. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği en yüksek puan 160 en düşük puan 32

olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 129,83 (15,18) olarak gerçekleşmiştir. Bilişsel ge leği en yüksek puan 60 en düşük puan 12 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 47 (9,82) olarak gerçekleşmiştir. Duyuşsal ge leği en yüksek puan 70 en düşük puan 14 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 61,61 (12,25) olarak gerçekleşmiştir. Davranışsal ge leği en yüksek puan 30 en düşük puan 6 olmakla birlikte araştırmaya katılanların puan ortalaması 21,22 (4,49) olarak gerçekleşmiştir.

3.1.3. Normallik Analizi

Tablo 4.8: Araştırmada Kullanılan leklerin Basıklık arpıklık ölçüleri ve Normallik Analizi

Ölçek	KS			arpıklık	Basıklık		
	st	Df	P				
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış leği	,081	210	,002	-,674	,168	,165	,334
1. alt boyut (<i>uygun davranışlar sergileme</i>)	,101	210	,000	-,491	,168	-,670	,334
2. alt boyut (<i>uygunsuz davranıştan kaçınma</i>)	,085	210	,001	-,448	,168	-,655	,334
Beden Eğitimi Dersi Tutum leği	,073	210	,008	-,575	,168	,240	,334
1. alt boyut (<i>Bilişsel ge</i>)	,093	210	,000	-,395	,168	-,587	,334
2. alt boyut (<i>Duyuşsal ge</i>)	,109	210	,000	-,669	,168	,938	,334
3. alt boyut (<i>Davranışsal ge</i>)	,071	210	,013	-,178	,168	,364	,334

st: test istatistiği, Df: serbestlik derecesi, P: anlamlılık değeri

Tablo 4.8’de araştırmada kullanılan ölçeklerin basıklık arpıklık ölçüleri ve normal dağılım analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.8 incelendiğinde leklerin KS test istatistiği göz önüne alındığında ölçeklerin normal dağılım göstermediği görülmektedir ($p < 0,05$). Bu leklerin basıklık ve arpıklık ölçülerine bakıldığında verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013, ss. 79-83). Araştırma kapsamında parametrik testlerden faydalanılacaktır.

3.2. DEMOGRAFİK BULGULAR

Tablo 4.9: Demografik Dağılımlar

Değişken	Düzy	n/ort.	%/ss
Cinsiyet	Kız	101	48,1
	Erkek	109	51,9
Sınıf	9. sınıf	49	23,3
	10. sınıf	60	28,6
	11. sınıf	53	25,2
	12. sınıf	48	22,9
Annenin Eğitim Düzeyi	İlkokul	39	18,6
	Ortaokul	30	14,3
	Lise	103	49,0
	Lisans	28	13,3
	Lisansüstü	10	4,8
Babanın Eğitim Düzeyi	İlkokul	38	18,1
	Ortaokul	38	18,1
	Lise	82	39,0
	Lisans	43	20,5
	Lisansüstü	9	4,3
Okul Dışı Takım	Evet	110	52,4
	Hayır	100	47,6
Spor Branş Türü	Takım Spor	174	82,9
	Bireysel	36	17,1
Annenin Spor Yapma Durumu	Evet	38	18,1
	Hayır	172	81,9
Babanın Spor Yapma Durumu	Evet	20	9,5
	Hayır	190	90,5

n: örneklem, ort.:ortalama, %:yüzde ss.: standart sapma

Tablo 4.9’da araştırmaya katılan öğrencilerin demografik katılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.9 incelendiğinde katılımcıların %48,1’i kızlardan, %51,9’u ise erkeklerden oluşmuştur. Sınıf dağılımları yaklaşık olarak eşit düzeyde bir dağılım göstermiştir. Katılımcıların %23,3’ü 9.sınıfta, %28,6’sı 10.sınıfta, %25,2’si 11.sınıfta ve %22,9’u ise 12. Sınıfta eğitim gördüğünü ifade etmiştir. Öğrencilere annelerinin ve babalarının eğitim düzeyleri sorulmuştur. Tablo 4.9’a göre ilkokul mezunu annelerin oranı %18,6, babaların oranı ise %18,1’dir. Ağırlıklı olarak ebeveynler lise

mezunudur. Lise mezunu anne oranı %49,0'iken lise mezunu baba oranı %39,0'dur. Lisans ve lisansüstü eğitime sahip annelerin oranı %18,1, babaların oranı ise %24,8 olarak gerçekleşmiştir. Katılımcıların %52,4'ü okul dışından spor yaptığını ifade etmişken %47,6 oranında katılımcı okul dışında bir takıma sahip olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %82,9'u takım sporları yaptığını ifade etmiştir. Katılımcıların %18,1'inin annesi, %9,5'inin ise babası spor yapmaktadır.

Tablo 4.10: Cinsiyete Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzyey	N	ort.	ss	t	p
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	Kız	101	84,21	12,89	-0,615	0,539
	Erkek	109	85,38	14,49		
<i>Uygun davranışlar sergileme Ölçeği</i>	Kız	101	43,83	9,22	0,708	0,480
	Erkek	109	42,95	8,75		
<i>Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği</i>	Kız	101	40,38	9,37	-1,503	0,135
	Erkek	109	42,42	10,31		
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	Kız	101	131,54	14,66	1,509	0,116
	Erkek	109	128,25	15,54		
<i>Bilişsel Öge Ölçeği</i>	Kız	101	47,55	9,95	0,794	0,428
	Erkek	109	46,48	9,72		
<i>Duyuşsal Öge Ölçeği</i>	Kız	101	62,47	10,39	0,969	0,334
	Erkek	109	60,83	13,76		
<i>Davranışsal Öge Ölçeği</i>	Kız	101	21,52	4,22	0,934	0,351
	Erkek	109	20,94	4,73		

N: örneklem, Ort.: ortalama, Ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri

Tablo 4.10'da araştırmaya katılan bireylerin cinsiyete göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.10 incelendiğinde cinsiyete göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu

ve Davranışsal Öge Tutumunun istatistiksel bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.11: Sınıfa Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzyey	N	ort.	ss	F/ χ^2	p	Fark (LSD)
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	9. sınıf	49	81,94	11,52	3,805	,011	1 ile 2,3; 4 İle 2,3
	10. sınıf	60	87,17	12,74			
	11. sınıf	53	88,26	15,66			
	12. sınıf	48	81,00	13,51			
Uygun davranışlar sergileme Ölçeği	9. sınıf	49	44,98	9,38	3,050	,030	4 ile 1,3
	10. sınıf	60	42,60	8,33			
	11. sınıf	53	45,26	9,73			
	12. sınıf	48	40,63	7,78			
Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği	9. sınıf	49	36,96	8,56	6,428	,000	1 ile 2,3; 4 İle 2,3
	10. sınıf	60	44,57	9,81			
	11. sınıf	53	43,00	9,36			
	12. sınıf	48	40,38	10,31			
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	9. sınıf	49	128,82	17,67	0,284	,837	-
	10. sınıf	60	128,98	15,02			
	11. sınıf	53	130,66	16,23			
	12. sınıf	48	131,02	11,25			
Bilişsel Öge Ölçeği	9. sınıf	49	48,63	10,50	3,167	,025	3 ile 2,4
	10. sınıf	60	45,00	9,18			
	11. sınıf	53	49,51	10,60			
	12. sınıf	48	45,04	8,20			
Duyuşsal Öge Ölçeği	9. sınıf	49	59,06	14,91	1,999	,115	-
	10. sınıf	60	62,67	12,44			
	11. sınıf	53	60,19	12,05			
	12. sınıf	48	64,48	8,18			
Davranışsal Öge Ölçeği	9. sınıf	49	21,12	4,02	0,135	,939	-
	10. sınıf	60	21,32	4,95			
	11. sınıf	53	20,96	4,28			
	12. sınıf	48	21,50	4,69			

N: örneklem, Ort.: ortalama, Ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri F: Varyans analizi (ANOVA) testi değeri, χ^2 : Ki-kare testi değeri

Tablo 4.11’de araştırmaya katılan bireylerin sınıfa göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu,

Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.11 incelendiğinde Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumunun sınıfa göre farklılık gösterdiği istatistiksel olarak tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını gösteren test sonuçları incelendiğinde 9.sınıfa (81,94;11,52) giden öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, 10.sınıf (87,17;12,74) ve 11.sınıfa (88,26;15,66) giden öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. 12.sınıfa (81,00;13,51) giden öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, 10.sınıf (87,17;12,74) ve 11.sınıfa (88,26;15,66) giden öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Uygun Davranışlar Sergileme Tutumunun sınıfa göre farklılık gösterdiği istatistiksel olarak tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.11 incelendiğinde 12.sınıfa (40,63;7,78) giden öğrencilerin Uygun davranışlar sergileme tutumu, 9.sınıfa (44,98;9,38) ve 11.sınıfa (45,26;9,73) giden öğrencilere göre daha düşük düzeyde gerçekteştiği tespit edilmiştir.

Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumunun sınıfa göre farklılık gösterdiği istatistiksel olarak tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.11 incelendiğinde. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını gösteren test sonuçları incelendiğinde 9.sınıfa (36,96;8,56) giden öğrencilerin Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, 10.sınıfa (44,57;9,81) ve 11.sınıfa (43,00;9,36) giden öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. 12.sınıfa (40,38;10,31) giden öğrencilerin Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, 10.sınıfa (44,57;9,81) ve 11.sınıfa (43,00;9,36) giden öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Bilişsel öge tutumunun sınıfa göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiği istatistiksel bir sonuçtur ($p<0,05$). Tablo 4.11'e bakıldığında 11.sınıfa (49,51;10,60) giden öğrencilerin bilişsel öge tutumu 10.sınıfa (45,00;9,18) ve 12. Sınıfa (45,04;8,20) giden öğrencilere göre daha yüksek seviyede olduğu istatistiksel bir sonuçtur.

Tablo 4.12: Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzyey	N	ort.	ss	F	p	Fark (LSD)
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	İlkokul	39	83,95	13,10	2,515	,043	5 ile 4,3,2,1; 4 ile1
	Ortaokul	30	85,57	11,38			
	Lise	103	85,24	13,97			
	Lisans	28	88,00	13,62			
	Lisansüstü	10	96,12	16,04			
Uygun Davranışlar Sergileme Ölçeği	İlkokul	39	41,74	8,77	0,805	,523	-
	Ortaokul	30	43,77	8,90			
	Lise	103	43,84	8,86			
	Lisans	28	44,57	9,86			
	Lisansüstü	10	40,40	8,75			
Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği	İlkokul	39	42,21	8,95	2,606	,037	5 ile 4,3,2,1; 4 ile1
	Ortaokul	30	41,80	8,75			
	Lise	103	41,40	10,60			
	Lisans	28	43,43	8,58			
	Lisansüstü	10	49,20	9,28			
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	İlkokul	39	131,97	13,93	2,086	,084	-
	Ortaokul	30	130,27	15,43			
	Lise	103	130,90	15,12			
	Lisans	28	126,46	16,27			
	Lisansüstü	10	128,60	12,96			
Bilişsel Öge Ölçeği	İlkokul	39	46,31	8,97	0,596	,666	-
	Ortaokul	30	47,63	9,33			
	Lise	103	47,26	10,05			
	Lisans	28	47,79	10,97			
	Lisansüstü	10	45,80	9,27			
Duyuşsal Öge Ölçeği	İlkokul	39	63,64	10,05	1,474	,211	-
	Ortaokul	30	61,50	11,79			
	Lise	103	62,33	11,29			
	Lisans	28	58,54	15,51			
	Lisansüstü	10	55,30	18,67			
Davranışsal Öge Ölçeği	İlkokul	39	22,03	4,74	0,790	,533	-
	Ortaokul	30	21,13	4,09			
	Lise	103	21,31	4,47			
	Lisans	28	20,14	4,46			
	Lisansüstü	10	20,50	5,17			

N: örneklem, Ort.: ortalama, Ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri F: Varyans analizi (ANOVA), LSD: Least Significant Difference

Tablo 4.12’te araştırmaya katılan bireylerin annenin eğitim düzeyine göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel ge Tutumu, Duyuşsal ge Tutumu ve Davranışsal ge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.12 incelendiğinde Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumunun annenin eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.12’ye göre lisansüstü (96,12;16,04) eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarının Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu; ortaokul (85,57;11,38), İlkokul (83,95;13,10), lise (85,24;13,97) ve lisans (88,00;13,62) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarına göre daha yüksek düzeyde olduğu istatistiksel bir sonuçtur. Aynı zamanda lisans (88,00;13,62) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarının Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, İlkokul (83,95;13,10) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarına göre daha yüksektir.

Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumunun annenin eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.12’ye göre lisansüstü (49,20;9,28) eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarının Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu; ortaokul (41,80;8,75), İlkokul (42,21;8,95), lise (41,40;10,60) ve lisans (43,43;8,58) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarına göre daha yüksek düzeyde olduğu istatistiksel bir sonuçtur. Lisans (43,43;8,58) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarının Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, İlkokul (42,21;8,95) düzeyinde eğitime sahip annelerin çocuklarına göre daha yüksektir.

Tablo 4.13: Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzy	N	ort.	ss	F	p	Fark (LSD)
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış ölçeği	İlkokul	38	87,61	10,98	1,013	,402	-
	Ortaokul	38	83,79	14,07			
	Lise	82	84,37	14,38			
	Lisans	43	85,49	13,59			
	Lisans Üstü	9	89,22	16,92			
Uygun davranışlar sergileme Ölçeği	İlkokul	38	44,37	9,98	0,503	,734	-
	Ortaokul	38	42,95	8,66			
	Lise	82	43,13	8,54			
	Lisans	43	44,02	9,03			
	Lisans Üstü	9	44,11	10,20			
Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği	İlkokul	38	43,24	8,51	0,606	,658	-
	Ortaokul	38	40,84	10,05			
	Lise	82	41,23	10,36			
	Lisans	43	41,47	10,11			
	Lisans Üstü	9	40,11	10,33			
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	İlkokul	38	133,24	15,64	1,921	,108	-
	Ortaokul	38	130,39	13,35			
	Lise	82	130,83	14,76			
	Lisans	43	126,19	16,57			
	Lisans Üstü	9	121,44	14,01			
Bilişsel Öge Ölçeği	İlkokul	38	48,08	10,59	0,447	,774	-
	Ortaokul	38	46,45	9,19			
	Lise	82	46,96	9,74			
	Lisans	43	47,33	9,95			
	Lisans Üstü	9	43,44	10,38			
Duyuşsal Öge Ölçeği	İlkokul	38	63,32	10,36	1,507	,201	-
	Ortaokul	38	62,68	9,44			
	Lise	82	62,50	10,77			
	Lisans	43	58,72	15,98			
	Lisans Üstü	9	55,67	19,67			
Davranışsal Öge Ölçeği	İlkokul	38	21,84	4,12	0,963	,429	-
	Ortaokul	38	21,26	4,64			
	Lise	82	21,37	4,35			
	Lisans	43	20,14	4,76			
	Lisans Üstü	9	22,33	5,43			

N: örneklem, Ort.: ortalama, Ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık F: Varyans analizi (ANOVA), LSD: Least Significant Difference

Tablo 4.13'te araştırmaya katılan bireylerin babanın eğitimi düzeyine göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel ge Tutumu, Duyuşsal ge Tutumu ve Davranışsal ge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo 4.13 incelendiğinde babanın eğitimi düzeyine göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel ge Tutumu, Duyuşsal ge Tutumu ve Davranışsal ge Tutumunun istatistiksel olarak bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.14: Okul Dışı Takıma Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzey	N	ort.	ss	t	p
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış leği	Evet	110	83,75	13,81	-1,175	0,241
	Hayır	100	85,98	13,60		
<i>Uygun Davranışlar Sergileme leği</i>	Evet	110	42,66	8,33	-1,209	0,228
	Hayır	100	44,16	9,60		
<i>Uygunsuz Davranıştan Kaçınma leği</i>	Evet	110	41,09	9,88	-0,532	0,595
	Hayır	100	41,82	9,96		
Beden Eğitimi Dersi Tutum leği	Evet	110	129,17	14,37	-0,661	0,510
	Hayır	100	130,56	16,05		
<i>Bilişsel ge leği</i>	Evet	110	46,28	9,05	-1,105	0,270
	Hayır	100	47,78	10,60		
<i>Duyuşsal ge leği</i>	Evet	110	61,66	11,72	0,061	0,951
	Hayır	100	61,56	12,87		
<i>Davranışsal ge leği</i>	Evet	110	21,23	4,58	0,012	0,991
	Hayır	100	21,22	4,41		

N: Örneklem, ort.: ortalama, ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri

Tablo 4.14'te araştırmaya katılan bireylerin okul dışı bir takımda bulunma durumuna göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel ge Tutumu, Duyuşsal ge Tutumu ve Davranışsal ge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo 4.14

incelendiğinde okul dışı bir takımında bulunma durumuna göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumunun istatistiksel olarak fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.15: Spor Branş Türüne Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzyey	N	ort.	ss	t	p
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	Takım Sporu	174	84,60	13,82	-0,502	0,616
	Bireysel	36	85,86	13,40		
<i>Uygun davranışlar Sergileme Ölçeği</i>	Takım Sporu	174	43,38	9,00	0,011	0,991
	Bireysel	36	43,36	8,91		
<i>Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği</i>	Takım Sporu	174	41,22	9,99	-0,706	0,481
	Bireysel	36	42,50	9,50		
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	Takım Sporu	174	130,37	14,69	1,135	0,258
	Bireysel	36	127,22	17,32		
<i>Bilişsel Öge Ölçeği</i>	Takım Sporu	174	47,45	9,93	1,474	0,142
	Bireysel	36	44,81	9,07		
<i>Duyuşsal Öge Ölçeği</i>	Takım Sporu	174	61,95	11,99	0,883	0,378
	Bireysel	36	59,97	13,53		
<i>Davranışsal Öge Ölçeği</i>	Takım Sporu	174	20,97	4,34	-1,800	0,073
	Bireysel	36	22,44	5,07		

N: örneklem, ort.: ortalama, ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri

Tablo 4.15’de araştırmaya katılan bireylerin spor branş türüne göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer vermiştir.

Tablo 4.15 incelendiğinde spor branş türüne göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan

Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumunun istatistiksel olarak fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.16: Annenin Spor Yapma Durumuna Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzy	N	ort.	ss	t	p
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	Evet	38	88,63	10,30	-1,853	0,026
	Hayır	172	83,99	14,26		
<i>Uygun Davranışlar Sergileme Ölçeği</i>	Evet	38	45,32	8,06	-1,478	0,141
	Hayır	172	42,95	9,12		
<i>Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği</i>	Evet	38	43,21	7,92	-1,221	0,224
	Hayır	172	41,05	10,27		
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	Evet	38	134,29	16,49	-2,015	0,045
	Hayır	172	128,85	14,74		
<i>Bilişsel Öge Ölçeği</i>	Evet	38	48,00	8,98	-0,696	0,487
	Hayır	172	46,77	10,00		
<i>Duyuşsal Öge Ölçeği</i>	Evet	38	64,50	10,54	-1,610	0,109
	Hayır	172	60,98	12,54		
<i>Davranışsal Öge Ölçeği</i>	Evet	38	21,79	4,56	-0,857	0,393
	Hayır	172	21,10	4,48		

N: örneklem, ort.: ortalama, ss.: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri

Tablo 4.16’da araştırmaya katılan bireylerin annenin spor yapma durumuna göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo 4.16 incelendiğinde annenin spor yapma durumuna göre, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumunun istatistiksel olarak fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu ve Beden Eğitimi Dersi Tutumu annenin spor yapma durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermiştir ($p<0,05$). Tablo 4.16 incelendiğinde annesi spor yapan öğrencilerin (88,63;10,30) Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu annesi spor yapmayanlara göre

(83,99;14,26) daha yüksek seviyede olduğu istatistiksel bir sonuçtur. Annesi spor yapan öğrencilerin (134,29;16,49) Beden Eğitimi Dersi Tutumu annesi spor yapmayanlara göre (128,85;14,74) daha yüksek seviyede olduğu istatistiksel bir sonuçtur.

Tablo 4.17: Babanın Spor Yapma Durumuna Göre Farklılıkların İncelenmesi

Ölçek	Düzyey	N	ort.	ss	t	p
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	Evet	20	81,50	17,66	-1,136	0,257
	Hayır	190	85,16	13,25		
<i>Uygun Davranışlar Sergileme Ölçeği</i>	Evet	20	41,45	9,17	-1,010	0,314
	Hayır	190	43,58	8,94		
<i>Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Ölçeği</i>	Evet	20	40,05	11,43	-0,658	0,511
	Hayır	190	41,58	9,75		
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	Evet	20	128,00	11,63	-0,567	0,571
	Hayır	190	130,03	15,51		
<i>Bilişsel Öge Ölçeği</i>	Evet	20	44,75	10,28	-1,076	0,283
	Hayır	190	47,23	9,77		
<i>Duyuşsal Öge Ölçeği</i>	Evet	20	60,90	12,02	-0,273	0,785
	Hayır	190	61,69	12,31		
<i>Davranışsal Öge Ölçeği</i>	Evet	20	22,35	3,77	1,179	0,240
	Hayır	190	21,11	4,56		

N: örneklem, ort.: ortalama, ss: standart sapma t: t-testi p: anlamlılık değeri

Tablo 4.17’de araştırmaya katılan bireylerin babanın spor yapma durumuna göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumu farklılıklarının incelendiği istatistiksel test sonuçlarına yer vermiştir.

Tablo 4.17 incelendiğinde babanın spor yapma durumuna göre, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Tutumu, Uygun Davranışlar Sergileme Tutumu, Uygunsuz Davranıştan Kaçınma Tutumu, Beden Eğitimi Dersi Tutumu, Bilişsel Öge Tutumu, Duyuşsal Öge Tutumu ve Davranışsal Öge Tutumunun istatistiksel olarak fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.18: Ölçekler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

	1	2	3	4	5	6	7
Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği	r 1						
Uygun Davranışlar Sergileme	r ,694**	1					
Uygunsuz Davranıştan Kaçınma	r ,758**	,056	1				
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	r ,278**	,433**	-,006	1			
Bilişsel Öge	r ,579**	,873**	,013	,536**	1		
Duyuşsal Öge	r -,105	-,105	-,050	,748**	-,077	1	
Davranışsal Öge	r -,040	-,160*	,089	,165*	-,164*	-,031	1

** 0,001 düzeyinde anlamlı, * 0,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 4.18’de araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt ölçeklerin birbirleriyle olan ilişkilerini gösteren istatistiksel test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.18 incelendiğinde Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış ölçeği ile Uygun Davranışlar Sergileme (r:0,694) ve Uygunsuz Davranıştan Kaçınma ölçeği (0,758) arasında aynı yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (p<0,001). Aynı zamanda Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış ölçeği ile Bilişsel Öge (r:0,579) ölçeği arasında aynı yönlü orta güçlükte bir ilişki tespit edilmiştir (p<0,001).

Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik davranış ölçeği ile Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (r:0,278) arasında aynı yönlü zayıf güçlükte bir ilişki de istatistiksel olarak tabloda görülmektedir (p<0,001). Uygun davranış sergileme ile bilişsel öge (r:0,873) arasında aynı yönlü çok güçlü bir ilişki varken Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (r:0,433) ile aynı yönlü orta güçlükte bir ilişki vardır. Uygun Davranışlar Sergileme ölçeği ile davranışsal öge (r:-0,160) arasında ters yönlü zayıf düzeyde bir ilişki de tablo 4.18’de görülmektedir.

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ile Bilişsel Öge (r:0,536) arasında aynı yönlü orta güçlükte bir ilişki vardır. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ile Duyuşsal Öge (r:0,748) arasında güçlü düzeyde aynı yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ile Davranışsal Öge (r:0,165) arasında aynı yönlü zayıf düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Bilişsel Öge ile Davranışsal Öge (r:-0,164) ters yönlü zayıf düzeyde bir ilişki göze çarpmıştır.

Tablo 4.19: Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal Ögenin Sportmenlik Üzerine Etkisi

Değişken	B	Std.Hat a	β (Beta)	T	p	%95 güven Aralığı	
						Alt	Üstü
Sabit	46,99	7,241		6,489	0,000	32,713	61,266
Bilişsel Öge	0,816	0,08	0,584	10,15 7	0,000	0,658	0,974
Duyuşsal Öge	-0,065	0,064	-0,058	-1,029	0,304	-0,191	0,06
Davranışsal Öge	0,165	0,175	0,054	0,944	0,347	-0,18	0,51
R=0,585	R ² =0,24 2		Adj.R ² =0,33 3		F=35,73 8	p<0,05	

β (Beta), T: t değeri, p: anlamlılık değeri

Tablo 4.19’da Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal ögelerin sportmenlik üzerindeki etkisinin incelendiği regresyon analizi sonuçları gösterilmiştir. Tablo 4.19 incelendiğinde bilişsel ögenin sportmenlik üzerinde pozitif yönde etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$; $F=35,738$; $R^2=0,242$). Duyuşsal ve Davranışsal ögelerin sportmenlik üzerine etkisinin anlamlı olmadığı tablo 4.19’da görülmüştür ($p > 0,05$). Yapılan çalışma kapsamında elde edilen regresyon modeli aşağıda gösterilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Sportmen Davranışsal Ölçeği=46,99 x 0,816 x Bilişsel Öge

Beden eğitimi dersi tutumunun sportmenlik davranışı üzerine etkisinin incelendiği regresyon analizi aşağıda bulunan tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20: Beden Eğitimi Dersi Tutumu’nun Sportmenlik Üzerine Etkisi

Değişken	B	Std.Hata	β (Beta)	T	p	%95 güven Aralığı	
						Alt	Üstü
Sabit	52,14	7,872		6,623	0,000	36,621	67,659
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	0,252	0,06	0,278	4,179	0	0,133	0,37
R=0,0278	R ² =0,077		Adj.R ² =0,073		F=17,463	p<0,01	

β (Beta), T: t değeri, p: anlamlılık değeri

Tablo 4.20’de beden eğitimi tutumunun sportmenlik üzerindeki etkisinin incelendiği regresyon analizi sonuçları gösterilmiştir. Tablo 4.20 incelendiğinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin sportmenlik üzerinde pozitif yönde etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$; $F:17,463$; $R^2=0,077$). Yapılan çalışma kapsamında elde edilen regresyon modeli aşağıda gösterilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Sportmen Davranışsal Ölçeği=52,14 x 0,252 x Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

4. TARTIŞMA

Bu araştırma spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi derslerine dair tutumlarının sportmenlik davranışları üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemiştir. Elde edilen bulgular öğrencilerin bireysel ve çevresel özelliklerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını ve sportmenlik davranışlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Araştırma sonuçları, mevcut literatürle karşılaştırıldığında hem benzerlikler hem de özgün katkılar sunmaktadır.

Araştırma bulguları cinsiyetin beden eğitimi dersi kapsamında sportmenlik davranış tutumu, uygun davranışlar sergileme, uygunsuz davranışlardan kaçınma ve diğer tutum ölçütleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığını göstermektedir. Bu durum, cinsiyetin sportif değerler ve tutumlar üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını öne sürmektedir.

Literatürde bu konuya dair çeşitli bulgular mevcuttur. Örneğin bazı araştırmalar erkeklerin spor tutumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğunu öne sürerken (Kuru ve Koç, 2015, ss. 12-21), diğer çalışmalar cinsiyetin bu konuda belirleyici bir etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada ise cinsiyetin etkisiz bulunması spor liselerindeki öğrencilerin benzer spor deneyimlerine ve beden eğitimi ders içeriklerine maruz kalmaları ile açıklanabilir. Spor liseleri, öğrencilerin cinsiyet farkı gözetmeksizin aynı değerler ve disiplin içinde eğitim almasını sağlamaktadır.

Bulgular beden eğitimi dersi sportmenlik davranış tutumunun ve diğer tutum ölçütlerinin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar sergilediğini göstermektedir. Yapılan araştırmalar özellikle 10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin sportmenlik tutumlarının 9. Ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum öğrencilerin gelişimsel özellikleri ve spor deneyimlerinin etkisiyle farklılık gösterebilir. 9. sınıf öğrencilerinin spor liselerine yeni başlamış olmaları sportmenlik davranışlarını tam olarak içselleştirememiş olabileceklerini düşündürmektedir. Diğer yandan 12. sınıf öğrencilerinde gözlemlenen düşüş ise akademik baskılar ve mezuniyet hazırlıkları nedeniyle spor faaliyetlerine olan ilginin azalmasıyla açıklanabilir. Literatürde spor deneyiminin artışıyla birlikte sportmenlik davranışlarının geliştiği ifade edilmektedir (Karataş ve Altın, 2020, ss.

15-29). Bu bulgu spor liselerinde tüm sınıf seviyelerinde sportmenlik değerlerini geliştirecek sürekli bir eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Özellikle 9. ve 12. Sınıf öğrencilerine yönelik özel programlar bu değerlerin içselleştirilmesine büyük katkı sağlayabilir.

Araştırmada annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin beden eğitimi dersi ile ilgili sportmenlik davranış tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Lisans ve lisansüstü eğitime sahip annelerin çocuklarının sportmenlik davranışlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu annenin eğitim seviyesinin çocukların değer algılarını ve davranışlarını etkilediğine işaret etmektedir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip anneler, çocuklarına sportmenlik gibi etik değerleri daha etkili bir şekilde aktarabilirler. Eğitimli ebeveynlerin çocuklarının sportif etkinliklerini desteklemeleri ve gelişimlerinde rol oynamaları literatürde sıklıkla vurgulanan bir konudur (Güler ve Yılmaz, 2021, ss. 23-38). Ebeveynlerin eğitim seviyesinin yalnızca akademik başarı üzerinde değil aynı zamanda çocukların sosyal ve sportif değerlerinin gelişiminde de önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Annesi spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları ve genel ders tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu annenin spor yapma alışkanlığının çocuğun davranışları üzerindeki etkisini ön plana çıkarmaktadır. Spor yapan ebeveynlerin, çocukları için hem rol model oluşturduğu hem de sporun önemini gösterdikleri düşünülmektedir. Literatürde ailelerin spor alışkanlıklarının çocukların spor katılımını artırdığı ve sportmenlik değerlerini desteklediği ifade edilmektedir (Erbaş ve Karataş, 2018, ss. 45-56). Özellikle annenin spor yapması aile içinde geleneksel cinsiyet rollerini kırarak çocuğun spora ve sportmenliğe dair daha açık bir algı geliştirmesine yardımcı olabilir.

Bilişsel ögenin sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu öğrencilerin sportmenlik değerlerini geliştirmeleri için sporla ilgili bilgi ve farkındalıklarının kritik bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bilişsel ögenin etkisi, sporun yalnızca fiziksel bir aktivite olmadığını, aynı zamanda etik ve sosyal değerlerin öğrenildiği bir alan olduğunu vurgulamaktadır. Bloom'un Taksonomisi çerçevesinde bilişsel öğrenme davranışsal değişimin ilk adımını temsil

etmektedir. Bu bağlamda sportmenlik değerlerinin kazandırılmasında teorik bilgi ve farkındalık oluşturma'nın önemi belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır.

Beden eğitimi dersi tutumunun sportmenlik davranışları üzerinde olumlu bir etki yarattığı bulunmuştur. Bu durum derslere karşı duyulan olumlu tutumların sportmenlik davranışlarını teşvik ettiğini göstermektedir. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumları sadece fiziksel gelişimlerini değil, aynı zamanda sosyal ve etik değerlerini de geliştirme potansiyeline sahiptir. Bu bulgu, literatürde beden eğitimi derslerinin bireylerin sosyal becerilerini ve etik davranışlarını geliştirdiğine dair mevcut olan verilerle örtüşmektedir (Koç, 2017, s. 221).

Bu araştırmada kullanılan ölçekler, spor liselerinin ders sistemi çerçevesinde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını ve sportmenlik davranışlarını değerlendirmek amacıyla uygulanmıştır. Spor liselerinin branşlara dayalı eğitim yapısı göz önünde bulundurularak, ölçeklerin bağlama uygunluğu özel olarak dikkate alınmıştır. Öğrencilerin kişisel formlarında belirttikleri bireysel veya takım sporlarıyla olan ilgileri de veri analizi sırasında önemli bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Bu ayırım, ölçeklerin bireysel ve takım sporlarının dinamiklerine uygun bir biçimde analiz edilmesine olanak tanımıştır. Literatürde takım sporlarının iş birliği ve sosyal etkileşim gerektirdiği, bireysel sporların ise daha bağımsız karar alma ve öz disiplin geliştirmeye yönelik farklı boyutlar içerdiği sıkça vurgulanmaktadır. Ölçeklerin bu bağlamda genelleştirilebilirliği kabul edilse de, bireysel ve takım sporlarının tutum ve sportmenlik davranışlarına etkisini daha derinlemesine incelemek amacıyla gelecekte daha özel araçların kullanılması önerilmektedir. Bu çalışma spor türlerine göre verilerin analiz edilmesiyle, ölçeklerin spor branşlarına uygulanabilirliğe dair önemli katkılar sunmaktadır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneğin bu çalışma yalnızca İstanbul'daki spor liselerinde gerçekleştirilmiş olup, bu durum bulguların farklı bölgelerdeki okullara genelleştirilmesini sınırlayabilir. Bir diğer durum da araştırmanın nitel yöntemlerle desteklenmemiş olmasıdır. Dolayısıyla gelecekteki çalışmaların öğrenci görüşlerini daha derinlemesine anlamak için nitel analizler içermesi önemli olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile çeşitli demografik özelliklerinin sportmenlik davranışları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma bulguları beden eğitimi dersine yönelik tutumların ve bireysel farkındalık düzeylerinin, öğrencilerin sportmenlik bilinci ve davranışlarının gelişiminde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Çalışmada aile faktörlerinin ve sınıf düzeyinin de öğrencilerin tutum ve davranışlarını şekillendirmede önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

- Cinsiyetin beden eğitimi dersi sportmenlik davranış tutumu ve diğer ilgili alt ölçekler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu spor liselerinde eğitim gören öğrencilerin cinsiyet farkı gözetmeksizin benzer spor deneyimleri ve eğitim içerikleri ile karşılaştığını ve bu durumun tutumlarına yansıdığını ortaya koymaktadır.
- Öğrencilerin sınıf düzeylerine bağlı olarak sportmenlik davranışları ve ilgili tutumlarında belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. Özellikle 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin, 10. ve 11. sınıf öğrencilerine göre daha düşük sportmenlik tutumlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum 9. sınıf öğrencilerinin okula alışma süreci ve 12. sınıf öğrencilerinin son sınıf yani sınav sınıfı oldukları için yoğun akademik yoğunluk nedeniyle sporla ilgilerinin azalmasıyla ilişkilendirilebilir.
- Beden eğitimi tutum ölçeğinin bilişsel boyutunun, sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir pozitif etkisinin olduğu bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerin sportmenlik bilincinin artırılmasında teorik bilgi ve farkındalığın kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

- Anne eğitim düzeyi ve spor yapma durumu öğrencilerin sportmenlik davranışlarında belirleyici faktörler arasında yer almıştır. Lisans ve lisansüstü eğitime sahip annelerin çocuklarının, sportmenlik davranışlarının daha yüksek seviyelerde olduğu gözlemlenmiştir. Annesi spor yapan öğrencilerin annesi spor yapmayanlara kıyasla hem beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının hem de sportmenlik davranışlarının daha güçlü olduğu tespit edilmiştir.
- Beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin genel olarak sportmenlik davranışları üzerinde anlamlı bir pozitif etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç beden eğitimi derslerine yönelik olumlu tutumların, sportmenlik bilincinin ve davranışlarının geliştirilmesine önemli katkılarda bulunduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda beden eğitimi derslerinin etkinliğini artırmak ve öğrencilerde sportmenlik bilincini güçlendirmek amacıyla aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Bilişsel ögenin sportmenlik üzerindeki olumlu etkileri dikkate alındığında, beden eğitimi ders müfredatına sporun etik, tarihi ve sosyal boyutlarını kapsayan teorik modüller eklenmesi önemlidir. Adil oyun, takım çalışması ve kurallara uyma gibi sportmenlik değerlerini içselleştirmeye yönelik faaliyetler düzenlenmelidir.
- 9. sınıf öğrencilerinin sportmenlik bilincini geliştirmek amacıyla oryantasyon programları ve takım çalışmasına dayalı etkinliklerin düzenlenmesi faydalı olacaktır. 12. Sınıf öğrencilerinin ise spora olan ilgisini sürdürmek için okul sonrası spor etkinlikleri gibi motivasyonu artıran programlar hazırlanmalıdır.
- Ailelerin spor eğitimine aktif katılımlarını teşvik etmek amacıyla ebeveynler için spor etkinlikleri ve seminerler düzenlemek faydalı olacaktır. Özellikle annelerin spor yapma alışkanlıklarının çocuklar üzerinde olumlu etkiler yarattığı göz önüne alınarak, anne-çocuk spor günleri gibi etkinlikler planlanabilir.
- Beden eğitimi öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenerek, sportmenlik değerlerini teşvik edecek etkili öğretim yöntemleri kazandırılmalıdır

ve öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel farkındalıklarını geliştirmeye yönelik ders içerikleri hazırlamaları desteklenmelidir.

- Sportmenlik bilincini geliştirmek amacıyla okullar arası turnuvalar düzenlenmeli ve bu etkinliklerde sportmenliği teşvik edici ödüller kullanılmalıdır. Bunun yanında sportif etkinliklerin yanı sıra sportmenlik temalı bilgi yarışmaları veya tartışma platformları oluşturulabilir.
- Araştırmanın yalnızca İstanbul'daki spor liselerinde gerçekleştirilmiş olması nedeniyle, farklı bölgelerdeki spor liselerinde yapılacak benzer çalışmalar sonuçların genelleştirilebilirliğini artıracaktır. Kırsal ve kentsel alanlardaki farklılıkları inceleyen araştırmalar ise spor eğitiminin etkilerini daha geniş bir perspektiften değerlendirmeye imkan tanıyacaktır.
- Öğrencilerin sportmenlik davranışlarının uzun vadede nasıl geliştiğini daha iyi anlamak amacıyla boylamsal çalışmalar gerçekleştirilebilir. Bu süreçte özellikle aile faktörleri ve okul dışındaki spor etkinliklerinin etkileri daha derinlemesine incelenmelidir.
- Niteliksel yöntemlerle desteklenen çalışmalar yapılarak, öğrencilerin sportmenlik davranışları ve beden eğitimi dersine yönelik tutumları hakkında derinlemesine veriler elde edilebilir.

Bu araştırma beden eğitimi derslerine yönelik tutumların sportmenlik bilincinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynadığını ve aile faktörlerinin bu süreci desteklediğini ortaya koymuştur. Eğitim politikaları, spor liselerinde bilişsel ve etik değerleri ön plana çıkaran yaklaşımlar doğrultusunda şekillendirilebilir. Sportmenlik yalnızca bireysel bir davranış değil, aynı zamanda toplumsal uyumun da bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle sportmenlik bilincini geliştiren eğitim modelleri bireylerin sosyal ve etik gelişimine katkıda bulunarak topluma daha duyarlı bireyler kazandırabilir.

KAYNAKÇA

- Ajzen, I. ve Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- Akıncı, A. Y. (2020). The relationship between teacher candidates' self-efficacy and attitudes of sports history. *International Education Studies*, 13(7), 105-112. <https://doi.org/10.5539/ies.v13n7p105>
- Alemdağ, S. (2019). Investigation of prosocial and antisocial behaviors of young athletes in terms of moral decision making attitudes. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 23(3), 112-117. <https://doi.org/10.15561/18189172.2019.0301>
- Altınok, B., Ekinci, N. E., Çimen, K., Özdilek, Ç. ve Kaya, İ. (2017). Lise öğrencilerinin taraftarı oldukları takım ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 59-68.
- Arabacı, İ. B. (2017). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşamlarında sporun anlam ve önemi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(1), 7.
- Arslan, H., Çetinkaya, S. ve Güler, M. (2018). Spor liselerinde eğitim gören öğrencilerin akademik başarı ve sportif performans ilişkisi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(4), 56-72.
- Aydemir, İ. (2014). *Spor Genel Müdürlüğünün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi: Bolu örneği* [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Anı Yayıncılık.
- Böyükelhan, E., Özdilek, Ç., Kaya, T. ve Öztürk, Y. (2019). Bazı değişkenlere göre öğrenci sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 172-180. <https://doi.org/10.33689/spormetre.579557>
- Canlı, T., Canlı, U. ve Taşkın, C. (2021). Determining the effect of coach-athlete relationships of youth athletes on moral decision-making attitudes. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 22-35. <https://doi.org/10.33459/cbubebd.925805>
- Cattell, R. (1978). *The scientific use of factor analysis*. Plenum Press. <https://doi.org/10.1007/978-1-4684-2262-7>
- Çakır, Z. ve Coşkuntürk, O. (2022). Beden eğitimi ve spor yüksek okulunda öğrenim gören öğrencilerin sporcu beslenme bilgi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 105-118. <https://doi.org/10.30769/usbd.1210763>
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-49. <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>
- Durdane, İ. E. ve Arslan, S. (2022). Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimine katkısının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 29-43.

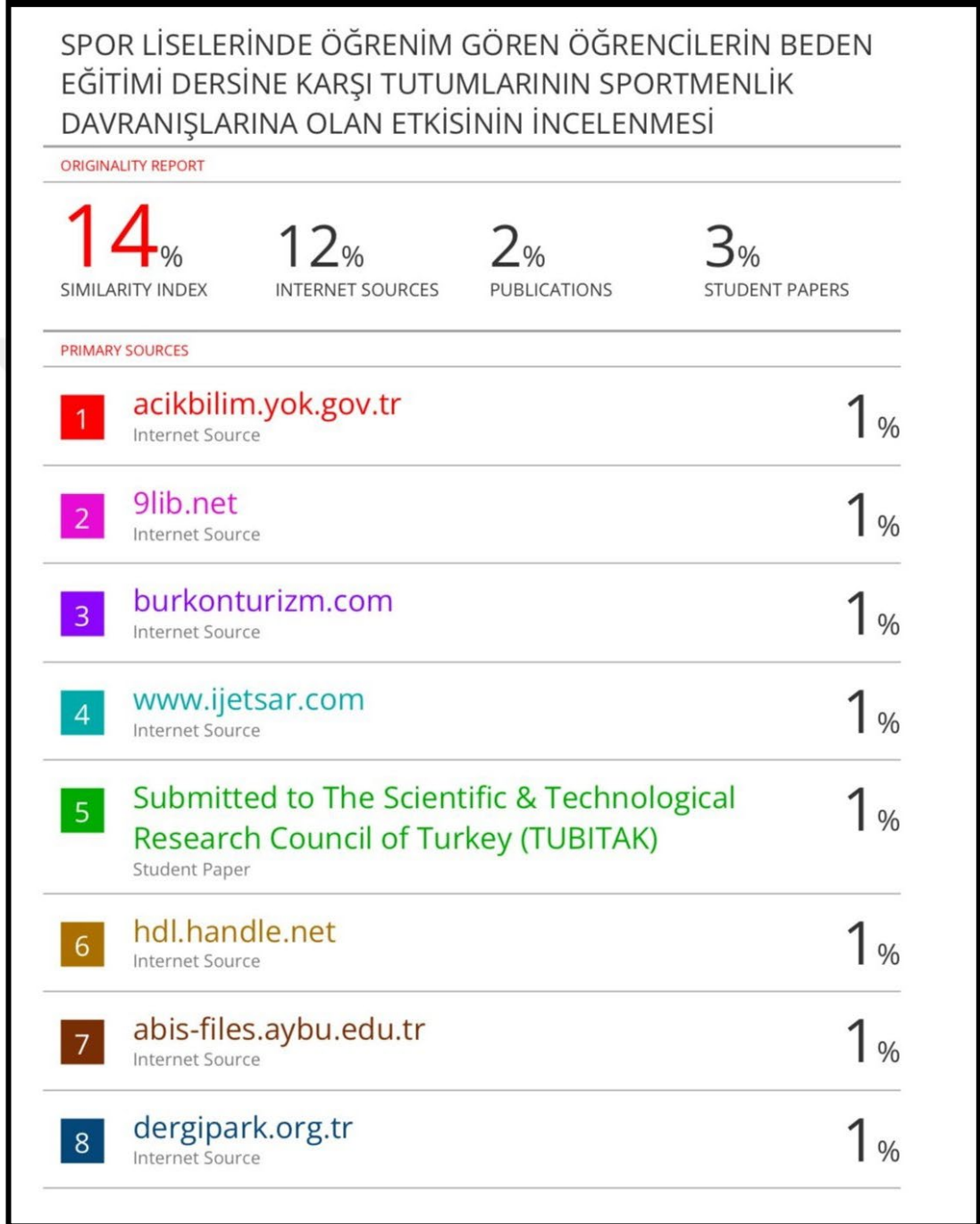
- Erbaş, S. ve Karataş, H. (2018). Sporcu kimliği ve aile etkileri üzerine bir değerlendirme: Sportmenlik tutumları bağlamında bir analiz. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 45-56.
- Erdemli, A. (1996). *İnsan, spor ve olimpizm*. Sarmal Yayınları.
- Erman, M. Y., Turhan, M. Ö. ve Sarı, C. (2023). Sporcuların zihinsel antrenman düzeyleri ile sporda mücadele ve tehdit algılarının incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(1), 32-41. <https://doi.org/10.53434/gbesbd.1149920>
- Gorgulu, R., Adiloğulları, G., Tosun, Ö. ve Adiloğulları, İ. (2018). Prososyal ve antisosyal davranış ile sporcu kimliğinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 147-161. <https://doi.org/10.17155/omuspd.397248>
- Görgüt, İ. ve Tutkun, E. (2018). Views of physical education teachers on values education. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 317-332. <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.060215>
- Güler, A. ve Yılmaz, B. (2021). Ebeveyn eğitim düzeyinin çocukların sportif davranışlarına etkisi. *Eğitim ve Spor Bilimleri Araştırmaları*, 10(2), 23-38.
- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Gürpınar, B. ve Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176. <https://doi.org/10.13114/MJH/20131660>
- Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, M., Hacıcaferoğlu, B. ve Karataş, Ö. (2015). Ortaokullarda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin, sportmenlik davranışlarına katkısının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Special Issue 4), 557-566.
- Healey, J. (Ed.). (2015). *Fair play and integrity in sport*. Spinney Press.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum, algı, iletişim*. Verso Yayıncılık.
- Kaplan, Y. (2012). Sporda şiddetin küresel nedenleri. 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı (ss. 114-119). Denizli, Türkiye.
- Karataş, H. ve Altın, M. (2020). Beden eğitimi ve sporun sosyal değerler üzerindeki etkisi: Lise öğrencileri örneği. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 15-29.
- Kaya, D. (2023). Amatör futbolcuların sporda ahlaktan uzaklaşma ile spor duygu durumlarının incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1139-1149. <https://doi.org/10.33206/mjss.1259126>
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.

- Koç, Y. (2017). Beden eğitimi dersinde sportmenlik davranışı kazandırmaya yönelik uygulama önerisi: Küçüklerin oyununda centilmenliğin yapılandırılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 212-227. <https://doi.org/10.17556/erziefd.319393>
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi* (3. baskı). Remzi Kitabevi.
- Kumartaşlı, M. (2023). Türkiye kulüpler arası tekvando şampiyonasına katılan sporcuların çok boyutlu sportmenlik ve empatik ilişkilerinin karşılaştırılması. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 1155-1166. <https://doi.org/10.38021/asbid.1301854>
- Kuru, Ö. ve Koç, E. (2015). Cinsiyet farklarının sportmenlik davranışları üzerindeki etkisi. *Spor ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 12-21.
- Luke, M. D. ve Kope, D. L. (1994). Student attitudes toward teacher behavior and program content in school physical education. *The Physical Educator*, 51, 57-66.
- Mavi, S. ve Tuncel, S. D. (2012). Sporcuların “sporda hoşgörü” kavramına ilişkin algıları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4), 125-129. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000229
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (4-13. sınıflar)*. <https://mufredat.meb.gov.tr/>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Spor liseleri haftalık ders çizelgesi*. https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_10/16180204_sporliseleri.pdf
- Nebioğlu, D. (2006). *Beden eğitimi dersinde örnek uygulamalar*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Öçalan, M., Boyalı, E. ve Ergin, M. (2018). Öğrencilerin spor liselerine yönelme ve tercih nedenlerinin belirlenerek seçili değişkenler açısından karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 10-21. <https://doi.org/10.31680/gaujss.427163>
- Özbek, S. (2023). Examining of the values of high school students related to physical education and sports lessons according to some variables. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 954-956.
- Pehlivan, Z. ve Konukman, F. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000028
- Somoğlu, M. (2023). The effect of athletes' injury concerns on aggression and angry levels. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 1405-1414. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1323938>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Allyn and Bacon.
- Taşdemir, M. (2000). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. Ocak Yayınları.
- Turan, S. (2020). *Okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimine yatkınlıkları ve beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışlarının incelenmesi* [Doktora tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>

- Türksoy, A. (2008). *Futbolda sporcu tatmini ile antrenörlerden beklenen ve gerçekleşen liderlik davranışlarının tespiti* [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Vidoni, C. ve Ward, P. (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(3), 285-310. <https://doi.org/10.1080/17408980802225818>
- Yalçın, A. (2023). İlköğretim programlarında ahlak eğitiminin tarihsel gelişimi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 6(2), 236-250. <https://doi.org/10.53046/ijotem.1370272>
- Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve spor*. Berikan Yayınevi.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K. ve İlhan, E. L. (2017). Ortaokul öğrencilerinin ahlaki gelişimleri açısından sportmenlik yönelimleri. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4969-4988. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.4869>
- Yılmaz, H. (2020). *Spor pazarlamasında tüketicilerin taraftar kimliklerinin spor markalara yönelik tercihlerine etkisi: Farklı ilgilenim düzeylerindeki ürün gruplarında deneysel bir araştırma* [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>

EKLER

EK 1: BENZERLİK RAPORU

EK 2: ETİK KURULU ONAY FORMU

FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU ONAY FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	PROTOKOL NO	2024/7-1 fbu		
	BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN ADI Türkçe / İngilizce	Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi Examining the Effect of the Attitudes of Students Studying in Sports High Schools towards Physical Education Lessons on their Sportsmanship Behaviors		
	YÜRÜTÜCÜ UNVANI/ ADI/ BÖLÜMÜ	Doç. Dr. Mustafa Serdar TEREKLİ		
	SORUMLU ARAŞTIRMACILAR	Prof. Dr. Tuna USLU (İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa) Eren Bora ÇAKIR (Fenerbahçe Üniversitesi)		
	ARAŞTIRMA MERKEZİ	Fenerbahçe Üniversitesi		
	TARİH	12.06.2024		
KARAR BİLGİLERİ	Yukarıda bilgileri verilen araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekece, amaç, sorular/bölgeler, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve gerçekleştirilmesinde sakınca bulunmadığı için kurumumuzca onaylanmasına oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir. Onay sonrasında çalışmada yapılacak her türlü (katılımcı, başlık, protokol vb.) değişikliklerin Etik Kurula bildirilmesi ve çalışmanın onayının yenilenmesi gerekmektedir.			
KURUL ÇALIŞMA ESASI	Bilimsel araştırmalarda kullanılan yöntem ve materyaller ile ilgili etik standartları gözetmek, etik ilkeler doğrultusunda görüş bildirmek, araştırma önerilerini incelemektir.			
ÜYELER				
Unvanı/ Adı/ Soyadı	Uzmanlık Dalı	Kurumu/EK Üyeligi	Onaylanan Araştırma ile İlişkisi	İmza
Prof. Dr. Sevinç Serpil AYTAÇ	Psikoloji	FBÜ İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi (Başkan)	Yok	
Prof. Dr. Arzu Razak ÖZDİNÇLER	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	FBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi	Yok	
Doç. Dr. Özlem ÖZDEMİR	Halkla İlişkiler ve Rekabetsizlik	FBÜ İletişim Fakültesi (Başkan yardımcısı)	Yok	
Dr. Öğretim Üyesi Merve MAMACI	Psikoloji	FBÜ İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Yok	
Dr. Öğr. Üyesi Serpil BAŞER	Spor Yöneticiliği	FBÜ Spor Bilimleri Fakültesi (Başkan Yardımcısı)	Yok	
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem BİLGİN	Mimarlık	FBÜ Mühendislik Fakültesi	Yok	
Dr. Öğretim Üyesi Hazar ALTINBAŞ	Ekonomi ve Finans	FBÜ İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Yok	

EK 3: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Araştırmanın Adı: "Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi"

Sayın Katılımcı,

Yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve bu bilgilendirme sonucunda kararınızı vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

Bu araştırma spor liselerindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarının sportmenlik davranışlarına olan etkisinin incelenmesidir. Liselerde eğitim alan gençlere yani geleceğimizi oluşturan bireylere, sağlıklı bir yaşam için sporun önemini kavratmayı amaçlayarak, sporu günlük yaşam tarzlarına dönüştürmelerini teşvik etmek, ileride sporun içinde yer alacak öğrencilerin kötü giden sportmenlik iklimini ılımlı hale getirmelerini hedeflemek ve beden eğitimi derslerindeki spor aktiviteleri aracılığıyla sportmenlik bilinci kazanma düzeylerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. Bu araştırma, yüksek lisans tezinin tamamlanmasına ve bir sonraki çalışmalara yarar sağlayacaktır. Araştırma için Fenerbahçe Üniversitesi etik kurulundan izin alınmıştır. Araştırmaya sizin dışınızda 339 kişi daha katılacaktır. Sizden bu çalışmada verilen ölçekleri doldurmanız istenecektir. Bu işlem 15 dakikanızı alacaktır. Bunun size ve yakınlarınıza hiçbir zararı olmayacaktır. Çalışmaya katılmakla parasal yük altına girmeyeceksiniz ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Bu araştırmaya katılıp katılmamakta tümüyle özgürsünüz. Gerek duyduğunuz tüm bilgileri istemeye ve doğru, açık, anlaşılır bilgi almaya hakkınız vardır. Araştırmaya katılmayı istemezseniz burada size verilen hizmet olumlu veya olumsuz şekilde etkilenmeyecektir. Gerekli gördüğü takdirde araştırmanın herhangi bir kısmında katılımcı araştırmadan çıkabilir, araştırmacı çalışmayı sonlandırabilir. Araştırmanın tüm aşamalarında kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Araştırma kapsamında elde edilen bilgiler bilimsel amaçlarla kullanılabilir gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulabilir ve yayımlanabilir.

Araştırma ile ilgili daha fazla bilgiye ihtivac duvarsanız araştırmacıya
e-posta adresi veya numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayımlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim

İmza/Tarih
Katılımcının Adı Soyadı

İmza/Tarih
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı
Eren Bora ÇAKIR

EK 4: VELİ/VASİ BEYANI

Yukarıda ayrıntıları belirtilen ve veli/vasi olarak tarafıma aktarılan bu araştırma ile ilgili yapılan tüm bilgilendirmeleri ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında katılımcı ve veli/vasi kimliğinin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Ayrıca araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum ve bana herhangi bir ödeme de yapılamayacaktır. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden iznimi çekilebilirim. Bu şartlar altında velayetim/vesayetimin altındaki aşağıda adı soyadı yazılı katılımcının araştırmaya katılmasına izin veriyorum. Bu formun bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı Adı ve Soyadı	
Veli/Vasi Adı ve Soyadı	
Veli / Vasi Adres, telefon, e-posta	
Veli / Vasi	İmza: _____ Tarih: _____

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim

İmza/Tarih

Katılımcının Adı Soyadı

İmza/Tarih

**Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı:
Eren Bora ÇAKIR**

EK 5: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Çok teşekkür ederim hocam iyi günler dilerim 🙏🌹

From: MEHMET GÜLLÜ <
Sent: Thursday, April 18, 2024 8:29 AM
To: Eren Bora Çakır
Subject: Re: ÖLÇEK İÇİN İZİN

Merhaba Eren Bora,

Geliştirdiğimiz "ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçeği"ni bilimsel çalışmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar

Prof.Dr.Mehmet Güllü
İnönü Üniversitesi

Eren Bora Çakır 18 Nis 2024 Per, 01:17 tarihinde şunu yazdı:

Sayın Hocam merhaba,

Adım Eren Bora soyadım Çakır, İstanbul Küçükçekmece'de beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak görev yapıyorum ve aynı zamanda Fenerbahçe Üniversitesinde Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans alanında öğrenim görüyorum. 'Spor Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları ve Sportmenlik davranışlarının incelenmesi' adlı tez çalışmam için 'Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinizi' kullanmak istiyorum, izin verip çalışmama katkı sağlarsanız çok sevinirim Hocam.

EK 6: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Sayın Hocam,

Öncelikle söylemek isterim ki yardımınız ve bu güzel düşünceleriniz beni çok mutlu etti. Ekte gönderdikleriniz için de ayrıca teşekkür ederim hepsini inceleyeceğim. Her şey gönlünüzce olsun hocam kolaylıklar dilerim 🙏🌸

From: yakup koç

Sent: Thursday, April 25, 2024 7:44 PM

To:

Subject:

Merhaba Eren hocam,

Sportmenlik alanında çalışmak istemenizden ötürü size teşekkür ederim. Ülkemizin ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Geliştirdiğimiz "Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği" ni kaynak göstererek kullanmanızdan memnun olurum.

Ölçeğin orijinal şeklini, ölçeğin değerlendirme ile ilgili kısmını ve bazı çalışmalarda örnek kullanımını ekte gönderiyorum.

Daha fazlasını arzu edersen özellikle yabancı dergilerdeki yayınlarımı Researchgate'den (<https://www.researchgate.net/profile/Yakup-Koc>) ya da (<https://scholar.google.com.tr/citations?user=b9FIXJIAAAAJ&hl=en>) internet adresinden ulaşabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

EK 7: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğrenci,

Bu formda vereceğiniz cevaplar, “Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi” adlı projeye yardımcı olacaktır. Bu sebeple istenen bilgileri doğru olarak vermeniz beklenmektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Eren Bora ÇAKIR

Fenerbahçe Üniversitesi

Egzersiz ve Spor Bilimleri

Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

Sınıfınız: 9. Sınıf () 10. Sınıf () 11. Sınıf () 12. Sınıf ()

Anne Eğitim Durumu: İlkokul () Ortaokul () Lise: () Üniversite: ()

Lisansüstü: ()

Babanın Eğitim Durumu: İlkokul () Ortaokul () Lise: () Üniversite:

() Lisansüstü: ()

Okul Dışında Bir Takımda Oynama Durumu: Evet () Hayır ()

İlgilendiğiniz Branş Türü: Takım Spor () Bireysel Spor ()

Annenin Spor Yapma Durumu: Evet () Hayır ()

Babanın Spor Yapma Durumu: Evet () Hayır ()

EK 8: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın öğrenci,

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsanız, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

- 1= Kesinlikle Katılmıyorum
2= Katılmıyorum
3= Kararsızım
4= Katılıyorum
5= Kesinlikle Katılıyorum

1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	(1) (2) (3) (4) (5)
2. Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissederim.	(1) (2) (3) (4) (5)
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
5. Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
6. Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymama sağlıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
14. Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz	(1) (2) (3) (4) (5)

20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
24. Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	(1) (2) (3) (4) (5)
25. Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	(1) (2) (3) (4) (5)
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığımı daha iyi koruyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
29. Üniversiteye giriş sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
30. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	(1) (2) (3) (4) (5)
31. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	(1) (2) (3) (4) (5)
32. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	(1) (2) (3) (4) (5)
33. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
34. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5)
35. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	(1) (2) (3) (4) (5)

EK 9: BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK ÖLÇEĞİ

Sayın öğrenci,

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsanız, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

1= Hiçbir Zaman

2= Nadiren

3= Ara Sıra

4= Çok Sık

5= Her Zaman

BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ		Her Zaman	Çok Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
Beden eğitimi dersinde...						
1	Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.	5	4	3	2	1
2	Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.	5	4	3	2	1
3	Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.	5	4	3	2	1
4	Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.	5	4	3	2	1
5	Benden topu kuralara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.	5	4	3	2	1
6	Oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.	5	4	3	2	1
7	Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.	5	4	3	2	1
8	Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm.	5	4	3	2	1
9	Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım.	5	4	3	2	1
10	Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.	5	4	3	2	1
11	Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.	5	4	3	2	1
12	Öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.	5	4	3	2	1
13	Rakip takımda bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.	5	4	3	2	1
14	Topu olmayan arkadaşımınla topumu paylaşıyorum.	5	4	3	2	1
15	Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.	5	4	3	2	1
16	Bir rakip incindiğinde, oyuncunun yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.	5	4	3	2	1
17	Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da saçını çekerim.	5	4	3	2	1
18	Yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.	5	4	3	2	1
19	Kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışıyorum.	5	4	3	2	1
20	Kazanmak için gerekirse hile yaparım.	5	4	3	2	1
21	Rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.	5	4	3	2	1
22	Rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.	5	4	3	2	1

EK 10: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNİ ONAYI – TOKİ ATAKENT SPOR LİSESİ

	Toki Atakent Spor Lisesi Müdürlüğüne	
Başvuru No: MEB.TT.2024.001992		
Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 767366		
T.C. Kimlik No:		
Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR		
Araştırmmanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi		
Araştırmmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi		
Araştırmmanın Örnekleme / Çalışma Grubu: Öğrenci		
Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Toki Atakent Spor Lisesi		
Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi		
Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL		
Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu		
Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 25.09.2024		
Araştırmmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 25.09.2025		
Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.		
NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.		

EK 11: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – PROF. FAİK SOMER SPOR LİSESİ

İstanbul Prof Faik Somer Spor Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.001992

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 972563

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR

Araştırmanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: İstanbul Prof Faik Somer Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL

Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 25.09.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 25.09.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

EK 12: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – KADIKÖY SPOR LİSESİ

Kadıköy Spor Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.001992

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 771232

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR

Araştırmanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Kadıköy Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL

Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 25.09.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 25.09.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülede yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

EK 13: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – NAİM SÜLEYMANOĞLU SPOR LİSESİ

Naim Süleymanoğlu Spor Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.001992

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 764942

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR

Araştırmanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Naim Süleymanoğlu Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL

Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 25.09.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 25.09.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

EK 14: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – RUHİ SARIALP SPOR LİSESİ

Ruhi Sarıalp Spor Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.001992

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 751950

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR

Araştırmamanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi

Araştırmamanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmamanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Ruhi Sarıalp Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL

Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 25.09.2024

Araştırmamanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 25.09.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülede yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

EK 15: MEB ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ ONAYI – TFF MERAL-CELAL ARAS SPOR LİSESİ

Türkiye Futbol Federasyonu Meral-Celal Aras Spor Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.001992

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 758896

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: EREN BORA ÇAKIR

Araştırmanın Adı: Spor Liselerindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Sportmenlik Davranışlarına Etkisi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Türkiye Futbol Federasyonu Meral-Celal Aras Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Spor Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: İSTANBUL

Veri Toplama Aracının Başlığı: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 25.09.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 25.09.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni İSTANBUL İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Eren Bora ÇAKIR

GSM / e-posta :

Eğitim Durumu

Önlisans / lisans : Bartın Üniversitesi / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Yüksek lisans : Fenerbahçe Üniversitesi / Egzersiz ve Spor Bilimleri
Anabilim Dalı

İş Deneyimi

1. Hayriye Gök Ortaokulu / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni